

**DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU
OBSZARU ZDEGRADOWANEGO
I OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE
MIASTA SŁUPCY**

*Słupca
...moje miasto*

Spis treści

1. Słowniczek pojęć	3
2. Charakterystyka Miasta Słupcy	4
2.1 Informacje podstawowe.....	4
2.2 Zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta Słupcy	5
3. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	12
3.1 Metodyka prac przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie Miasta Słupcy	12
3.2 Podział Miasta Słupcy na jednostki analityczne	14
3.3 Wybór wskaźników służących dokonaniu analizy wskaźnikowej wskazanych jednostek analitycznych.....	17
4. Analiza wskaźnikowa Miasta Słupcy	24
4.1 Sfera społeczna	24
4.2 Sfera gospodarcza	44
4.3 Sfera środowiskowa	49
4.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna	54
4.5 Sfera techniczna.....	59
5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego.....	63
6. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	65

1. Słowniczek pojęć

REWITALIZACJA – rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji¹.

OBSZAR ZDEGRADOWANY – obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego możliwe jest tylko w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska².

OBSZAR REWITALIZACJI – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic³.

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r. poz. 278).

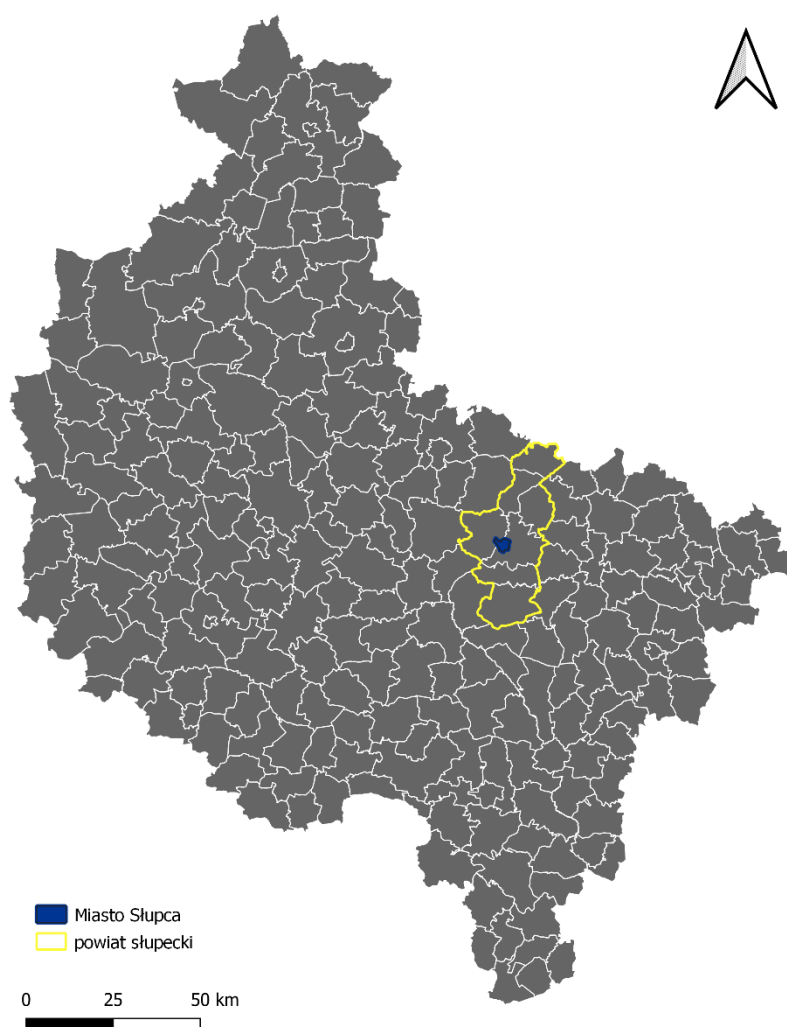
² J. w.

³ J. w.

2. Charakterystyka Miasta Słupcy

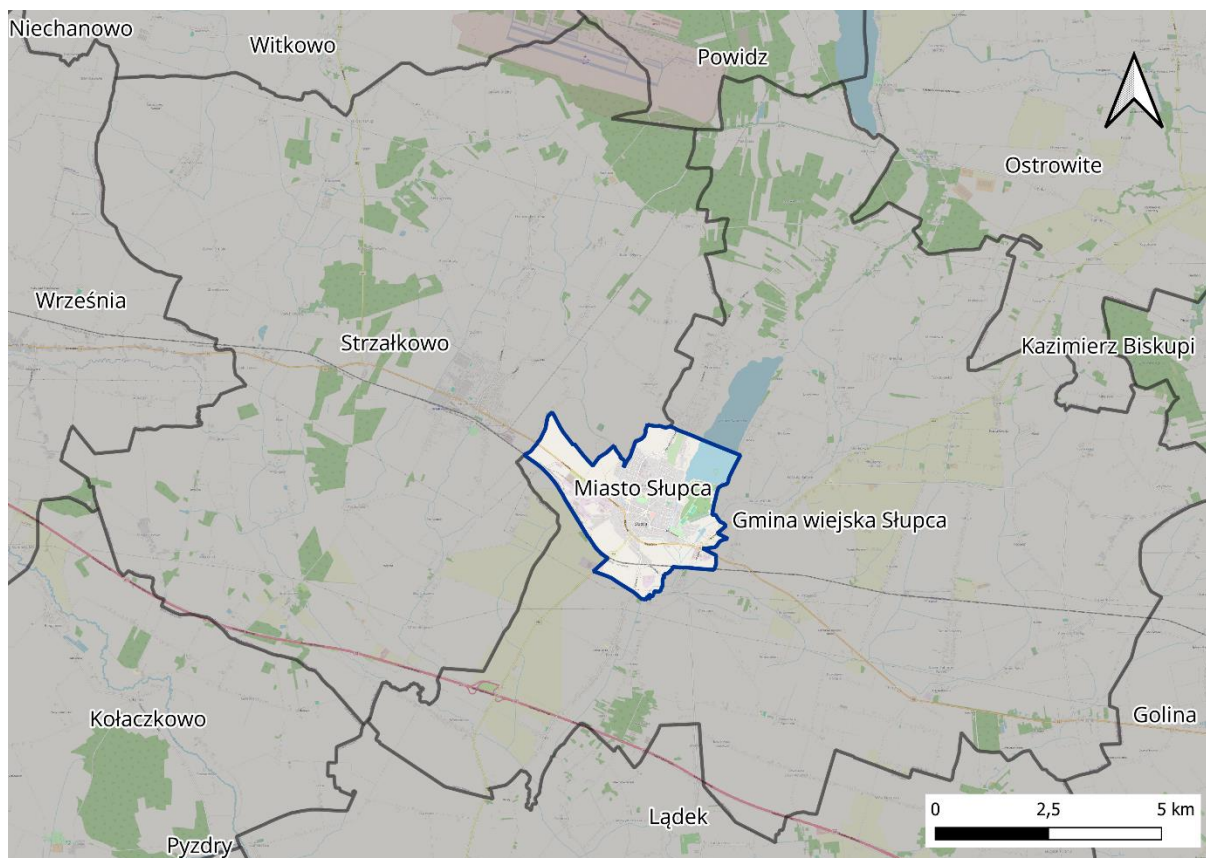
2.1 Informacje podstawowe

Miasto Słupca jest gminą miejską położoną we wschodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie słupeckim. Usytuowane jest w odległości 74 km na wschód od stolicy województwa, Poznania. Miasto graniczy bezpośrednio z dwiema gminami: gminą Strzałkowo od zachodu i gminą wiejską Słupca od wschodu. Stanowi ono lokalne centrum administracyjne – na jego terenie, poza właściwymi dla Miasta instytucjami samorządowymi, znajduje się także siedziba władz Gminy wiejskiej Słupca oraz siedziba władz powiatu – Starostwo Powiatowe. Według danych na stan 31.12.2022 roku pozyskanych od Urzędu Miasta, jednostkę zamieszkiwało 12 938 osób, co stanowiło około 23% populacji całego powiatu. Powierzchnia Miasta wynosi 10,3 km².

Ryc. 1 Położenie Miasta Słupcy na tle województwa wielkopolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Ryc. 2 Miasto Słupca na tle gmin sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

2.2 Zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta Słupcy

POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE

Miasto Słupca posiada dogodne połączenia komunikacyjne zarówno drogowe, jak i kolejowe, co ułatwia podróże lokalne oraz podróże do sąsiednich miast i regionów. Przez Miasto Słupca przebiega droga krajowa nr 92, co zapewnia szybki dostęp do głównych szlaków komunikacyjnych w regionie. Droga krajowa jest administrowana przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad. W latach 70. XX wieku zbudowano obwodnicę (ul. Objazdowa) omijającą miasto od strony południowej. Obecnie, jest ona częścią drogi krajowej nr 92, a jej granice stanowią dwa ronda (Rondo NSZZ Solidarność oraz rondo im. Stefana Korbońskiego). Droga ta umożliwia również łatwy dostęp do autostrady A2, co ułatwia podróże do większych miast, takich jak Poznań czy Warszawa. Z perspektywy komunikacyjnej bezpośrednie połączenie z autostradą A2 jest bardzo istotne dla Miasta Słupcy. Autostrada stanowi fragment trasy europejskiej E30. Dzięki temu połączeniu średni czas podróży samochodem do Poznania wynosi ok. 55 min, natomiast do Łodzi – ok. 1 godz. i 40 min.

Ważnymi szlakami komunikacyjnymi na terenie Miasta Słupcy są:

- DK92 – droga krajowa, łącząca Miedzichowo z Łowiczem (południowa obwodnica Słupcy);
- DW263 – droga wojewódzka, łącząca Słupcę z miastem Dąbie;

- DW466 – droga wojewódzka, łącząca Słupcę z autostradą A2 (węzeł Słupca) i dalej z Ciężeniem i Pyzdrami.

Oprócz dróg, Słupca jest również dobrze skomunikowana kolejowo. Posiada bezpośrednie połączenia kolejowe z innymi miastami w Polsce (z Poznaniem, Szczecinem, Krakowem, Zieloną Górą, Lublinem, Przemyślem czy Świnoujściem), co umożliwia mieszkańcom podróże zarówno w kierunku wschodnim, jak i zachodnim. Przez miasto przebiega również magistrala kolejowa Berlin – Moskwa. Co oznacza, że mieszkańcy mogą korzystać z kolejowych połączeń pasażerskich zarówno w obrębie regionu, jak i poza jego granicami.

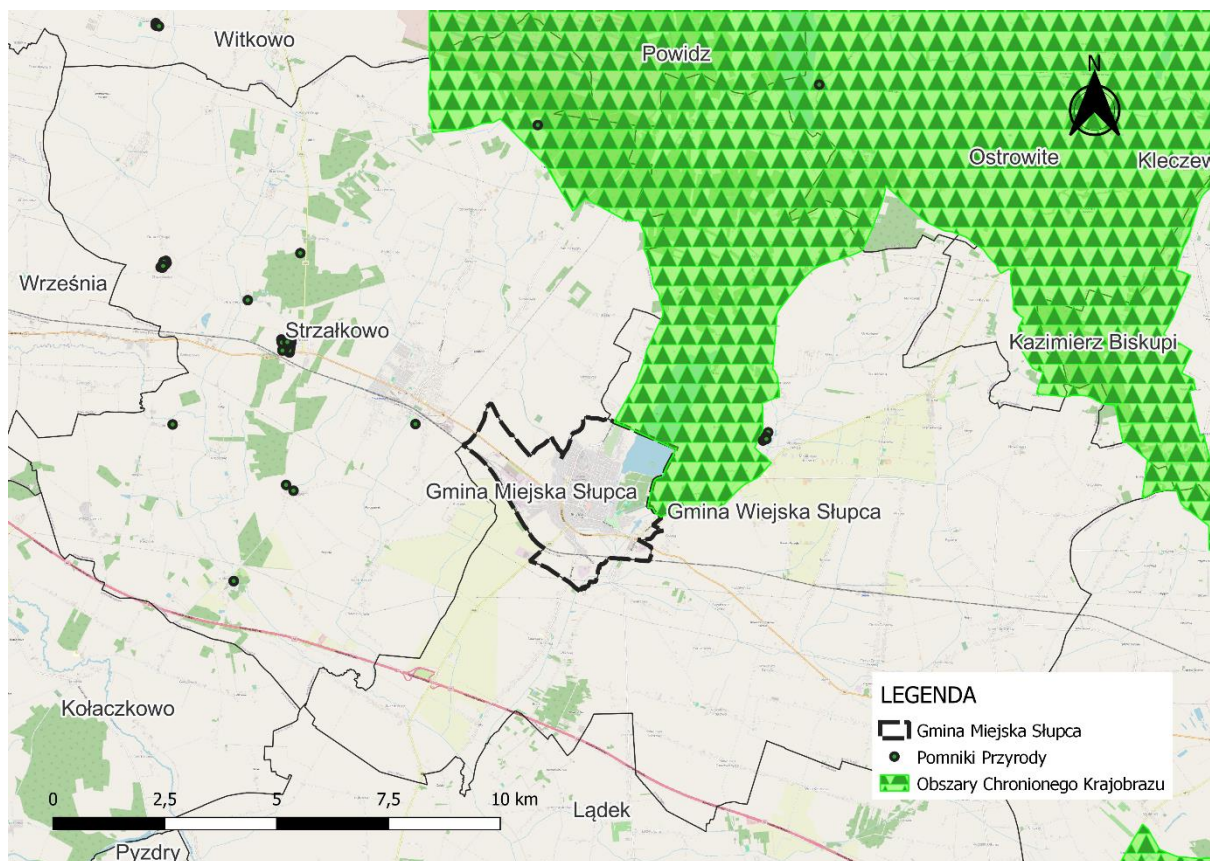
Dworzec kolejowy w Słupcy (ul. Kolejowa 1) według klasyfikacji PKP posiada kategorię dworca lokalnego. Zatrzymują się tu wszystkie pociągi osobowe Regio, a także większość pociągów TLK. Wewnątrz budynku znajduje się kasa biletowa oraz dyspozytornia PKS Konin. Obecnie trwają prace remontowe związane z przystankiem kolejowym (zakres robót obejmuje wydłużenie i podwyższenie peronów, przebudowę przejścia podziemnego oraz lokalizację wind umożliwiających przemieszczanie się osobom z niepełnosprawnościami). Trwają również starania o przeprowadzenie kompleksowej modernizacji budynku dworca PKP.

Miasto Słupca nie posiada własnego systemu komunikacji miejskiej. Organizatorem transportu zbiorowego jest powiat słupecki. Wewnętrzne i zewnętrzne przewozy autobusowe realizowane są przez PKS Konin.

Miasto Słupca oddalone jest od Portu Lotniczego Poznań-Ławica o około 75-80 kilometrów w linii prostej. Droga samochodem z Słupcy do lotniska zajmuje zazwyczaj około godziny jazdy, w zależności od warunków drogowych i natężenia ruchu.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I OCHRONA PRZYRODY

W granicach Miasta Słupcy nie występują formy ochrony określone w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2023 r., poz. 1336 ze zm.). Jednakże w bezpośrednim sąsiedztwie miasta, na terenie gminy wiejskiej Słupca, znajduje się część Powidzko-Bieniszewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Jest to wyjątkowo atrakcyjny fragment Pojezierza Gnieźnieńskiego, charakteryzujący się głównie glinami morenowymi. W tym obszarze można znaleźć również liczne rynny jezior polodowcowych, co dodatkowo wzbogaca jego walory krajobrazowe. Ponadto, w sąsiednich gminach zlokalizowane są pomniki przyrody, które stanowią dodatkowy element ochrony i zachowania dziedzictwa przyrodniczego regionu.

Ryc. 3 Formy ochrony przyrody na terenie w sąsiedztwie Miasta Słupcy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego (zmodyfikowanej przez Solon i inni, 2018) Miasto Słupca leży w granicach mezoregionów Równina Wrześńska (należących do makroregionu Pojezierze Wielkopolskie, podprowincja Pojezierza Południowobałtyckie, prowincja Niz Środkowoeuropejski, megaregion Pozaalpejska Europa Środkowa).

Największe kompleksy leśne, znajdują się w północno-wschodniej części miasta (zajmują 4% powierzchni miasta). Niski poziom lesistości wynika z miejskiego charakteru tej jednostki osadniczej. Lasy na północy miasta wraz z terenami zieleni urządzonej i naturalnej oraz tereny zielone wzdłuż jeziora stanowią część bazy rekreacyjno-wypoczynkowej dla mieszkańców.

Miasto Słupca leży w dorzeczu rzeki Warty, nad jednym z jej dopływów – rzeką Meszną, której długość wynosi 37 km. Meszna wypływa z Jeziora Powidzkiego koło Kochowa. Powierzchnia jej dorzecza wynosi około 705 km². Rzeką tą meandrując w kierunku południowo-zachodnim, wpływa do Warty na zachód od Policka, znajdując się na wysokości 80 m n.p.m. Pod Słupcą Meszna łączy się z innymi strumieniami, tworząc lokalny, rozbudowany węzeł hydrologiczny. W skład tego węzła wchodzi kilkanaście mniejszych i większych cieków wraz z kanałami melioracyjnymi, które odprowadzają wody do rzeki Mesznej.

Sieć wodną regionu Słupcy wzbogaca Jezioro Słupeckie, które częściowo leży w Powidzko-Bieniszewskim Obszarze Chronionego Krajobrazu. Jezioro to zostało utworzone w latach 1954-1955 poprzez spiętrzenie rzeki Meszny na obszarach o charakterze moczarowato-bagiennym, wzdłuż rynny polodowcowej. Jego powierzchnia wynosi 258 ha. Głębokość jeziora waha się od 1,8 m do 2,5 m, w zależności od poziomu spiętrzenia. Jezioro Słupeckie spełnia rolę zbiornika retencyjnego, nawadniając obszary zielone w dolinie

rzeki Mieszna o powierzchni około 548 ha. Jest również istotnym elementem systemu zabezpieczenia przeciwpowodziowego.

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Jednym z podstawowych czynników wpływających na rozwój jednostek samorządu terytorialnego jest sytuacja demograficzna oraz perspektywy jej zmian. Miasto Słupca jest najbardziej zaludnioną gminą powiatu słupeckiego. Na jego terenie zamieszkuje około 23% mieszkańców powiatu.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) za lata 2018-2022 wskazują na stopniowe wyludnianie się prawie wszystkich gmin powiatu słupeckiego. Wyjątek stanowi gmina wiejska Słupca, dla której dynamika zmian ludności w analizowanych latach wynosiła 101,7%. W Mieście Słupca dynamika zmian ludności w analizowanym okresie wynosiła 98,8%. Sytuacja w mieście jak i na terenie powiatu jest niekorzystna ze względu na systematyczny spadek liczby ludności w ostatnich latach, co wpisuje się również w ogólnokrajowe trendy demograficzne.

Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności w latach 2018-2022 w gminach powiatu słupeckiego przedstawia poniższa tabela.

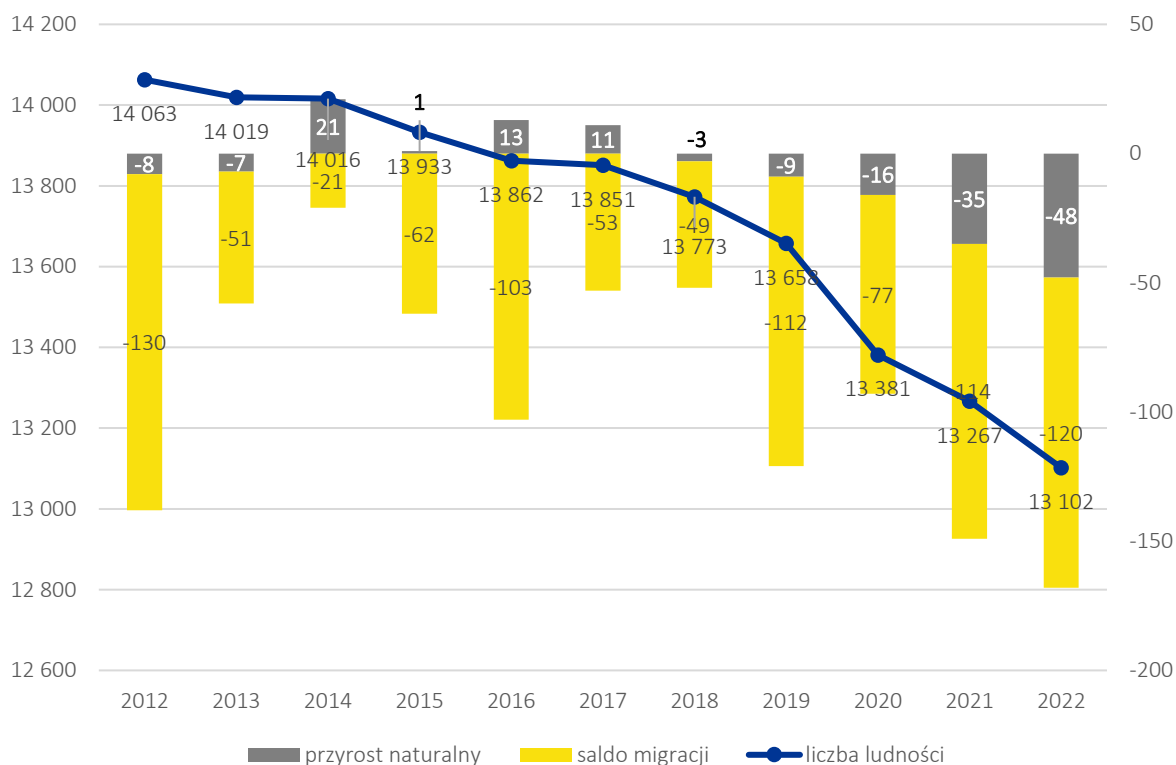
Tabela 1 Zmiany liczby ludności w powiecie słupeckim w latach 2018-2022

JST	2018	2019	2020	2021	2022	udział w 2022 r.	średnia dynamika
Powiat słupecki	59 371	59 077	58 089	57 852	57 554	100%	99,2%
Miasto Słupca	13 773	13 658	13 381	13 267	13 102	23%	98,8%
Lądek	5 762	5 740	5 552	5 522	5 475	10%	98,7%
Orchowo	3 815	3 795	3 624	3 602	3 583	6%	98,5%
Ostrowite	5 116	5 077	4 887	4 858	4 780	8%	98,3%
Powidz	2 319	2 320	2 234	2 233	2 255	4%	99,3%
Gmina wiejska Słupca	9 234	9 263	9 734	9 812	9 857	17%	101,7%
Strzałkowo	10 325	10 279	10 050	10 010	9 980	17%	99,2%
Zagórów	9 027	8 945	8 627	8 548	8 522	15%	98,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizę demograficzną Miasta Słupcy przeprowadzono również uwzględniając okres 10-letni. Zmniejszenie się liczby ludności w mieście spowodowane jest głównie dwoma czynnikami: ujemnym saldem migracji oraz ujemnym przyrostem naturalnym.

W analizowanym okresie przyrost naturalny (różnica pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów) był ujemny w latach 2012-2013 oraz 2018-2022, wówczas jego wartość wynosiła od -3 do -48 osób. Współczynnik salda migracji (różnica między osobami osiedlającymi się na terenie miasta, a osobami wyprowadzającymi się poza jego granice) zmieniał się rok do roku, a jego największe negatywne natężenie obserwowano w latach 2012 oraz 2022 (kolejno -130, -120). Omawiane zmiany demograficzne przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 4 Zmiany liczby ludności w Mieście Słupcy w latach 2012-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Aktualna wersja Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Słupcy została zatwierdzona Uchwałą Nr XVIII/116/16 Rady Miasta Słupcy z dnia 30 czerwca 2016 r. - zmiana dotyczyła jednak jedynie części graficznej Studium. Granice zmiany Studium określone zostały w Uchwale Rady Miasta Słupcy Nr XXXIV/229/13 z dnia 14 listopada 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego dla Miasta Słupcy. Przedmiotowa Uchwała obejmowała tereny położone:

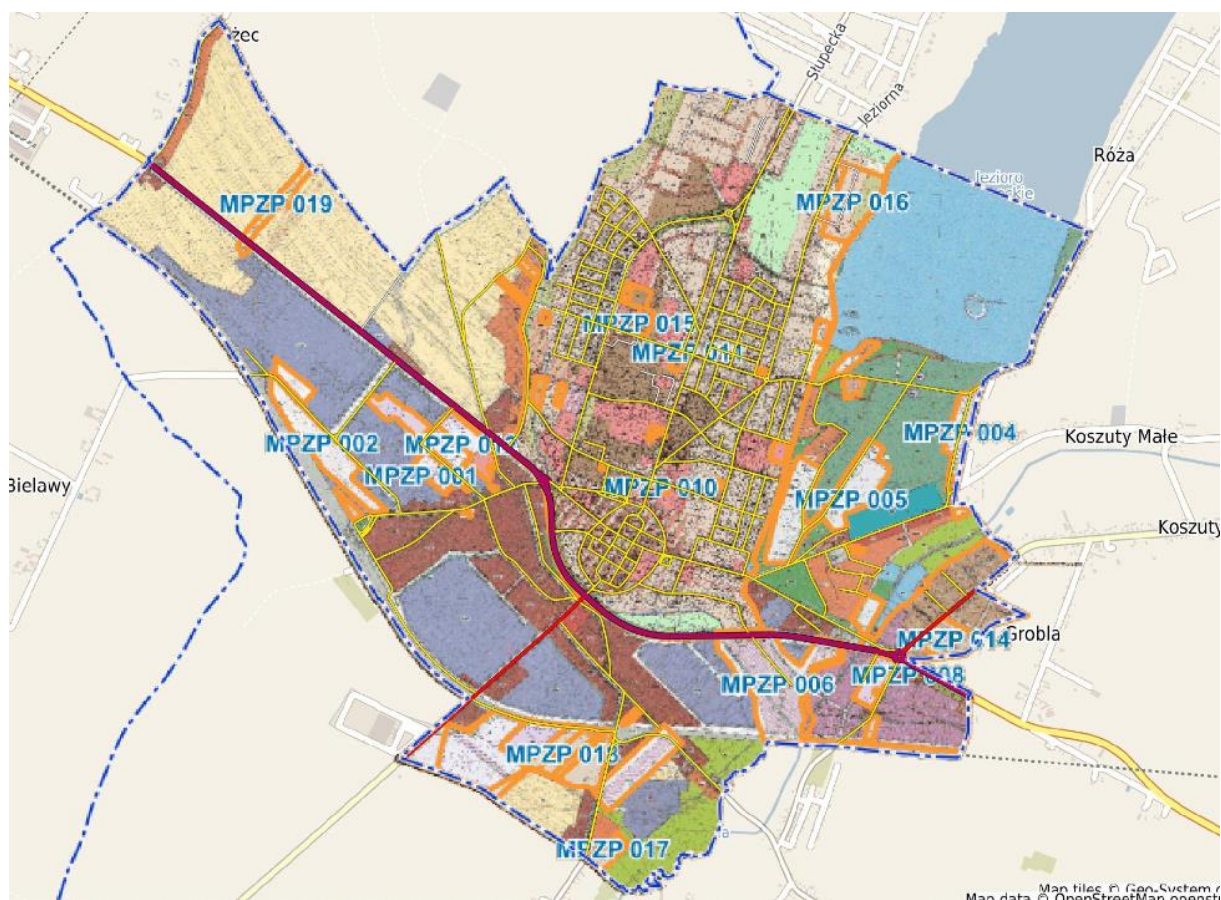
- od strony północnej – granica Miasta określona przez Jezioro Słupeckie;
- od strony południowej – ul. Objazdowa;
- od strony zachodniej – ul. Sienkiewicza, ul. Objazdowa, ciek wodny, ul. Róża;
- od strony wschodniej – granica Miasta;

Dla powyższych terenów sporządzono całkowitą zmianę Studium, uwzględniając wymogi obowiązujących przepisów prawa. Pozostała część miasta bazuje na ustaleniach Studium przyjętego Uchwałą nr XXXVIII/339/2002 Rady Miasta Słupcy z dnia 27 czerwca 2002 r. W legendach, na rysunku

zmiany Studium, w zakresie dotyczącym poprzednio obowiązującego Studium, wykreślono jedynie zagadnienia, które na stan uchwalenia zmiany Studium straciły swoją aktualność.

Z uwagi na upływający czas, zmieniające się uwarunkowania i kierunki rozwoju miasta, część rysunku, która nie została poddana zmianie Studium, powinna zostać zaktualizowana na etapie opracowania Planu Ogólnego.

Studium stanowi wyznacznik do tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są podstawą systemu planowania przestrzennego na terenie gmin i stanowią akty prawa miejscowego. Według stanu na koniec 2023 roku na terenie miasta obowiązywało 19 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które pokrywają całą powierzchnię Miasta Słupcy.

Ryc. 5 Zasięgi Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego w Mieście Słupcy

Źródło: <https://mslupca.e-mapa.net/>

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjętego uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania, wyznaczono podstawowe typy obszarów funkcjonalnych, obejmujących łącznie wszystkie gminy położone w granicach województwa wielkopolskiego:

- Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny;
- Miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego – Aglomeracja Kalisko-Ostrowska;

- Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych – Gniezno, Konin, Leszno, Piła;
- Wiejski obszar funkcjonalny;
- Północno-zachodni obszar funkcjonalny;
- Wschodni obszar funkcjonalny.

Miasto Słupca w ramach podstawowego podziału obszarów funkcjonalnych została zakwalifikowana do **Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego**. Wschodni Obszar Funkcjonalny obejmuje tereny Miasta Konina oraz powiatu konińskiego, kolskiego, słupeckiego i tureckiego. Zajmuje on powierzchnię 4 438 km², co stanowi 15% powierzchni województwa. Obszar ten jest miejscem koncentracji przemysłu wydobywczo-energetycznego. Wyróżnia się on w skali województwa dużą liczbą podmiotów przemysłowych zarejestrowanych w poszczególnych gminach. W granicach obszaru znalazły się 43 gminy.

Wielkopolska Wschodnia została objęta wsparciem ze środków Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Fundusz ten jest jednym z elementów mechanizmu sprawiedliwej transformacji UE w kierunku neutralności klimatycznej. W ramach FST zaplanowany jest pakiet działań, które pomogą przekształcić lokalną gospodarkę i wspomogą mieszkańców pracujących w branży górniczej w przekwalifikowaniu się i znalezieniu nowych miejsc pracy.

W ramach zapisów Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030, przyjętej Uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku województwa wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 roku, wyznaczono granice Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), które stanowiąc będą podstawę powiązania celów Strategii z typami poszczególnych obszarów. **Wschodni Obszar Funkcjonalny** (do którego zaliczone zostało Miasto Słupca) jest obszarem funkcjonalnym szczególnego zjawiska w skali regionalnej. Tego typu obszary wyróżnia na tle regionu endogeniczny potencjał, który odpowiednio wykorzystany będzie stanowić o przewagach konkurencyjnych całego regionu. Ramowe założenia OSI dla WOF dotyczą:

- wdrożenia działań restrukturyzacyjnych ukierunkowanych na określenie nowych funkcji dla zlokalizowanych na tym obszarze terenów poprodukcyjnych i pogórnich;
- ukierunkowania przemysłu na produkcję innych nośników energii;
- rozwoju alternatywnych źródeł energii, zwłaszcza energetyki geotermalnej i wodoru;
- rozwoju innych specjalizacji, niezwiązanych bezpośrednio z przemysłem paliwowo energetycznym;
- działania związane z rekultywacją terenów po odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego.

3. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

3.1 Metodyka prac przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie Miasta Słupcy

ETAPY PRAC

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Słupcy oraz zawarta w niej procedura delimitacji, opracowana została w sposób spełniający wymogi *ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* (tj. Dz. U. z 2024 poz. 278) dalej: *ustawa o rewitalizacji*. Podczas opracowywania procedury delimitacji, korzystano także z wytycznych i rekomendacji zawartych w publikacji „Delimitacja – krok po kroku” zrealizowanej przez zespół pracowników Instytutu Rozwoju Miast pod redakcją Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa⁴.

Przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji na terenie Miasta Słupcy metodyka, zakładała czteroetapowy system pracy, który przedstawiony został na poniższej grafice.

ETAP 1

Podział Miasta na niepodzielne jednostki analityczne stanowiące całość pod względem funkcjonalnym i społecznym

ETAP 2

Zebranie i przetworzenie danych dotyczących sfery: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej dla wyznaczonych wcześniej jednostek analitycznych

ETAP 3

Przeprowadzenie analizy wskaźnikowej i wskazanie obszaru zdegradowanego drogą analizy porównawczej przy użyciu wyliczonego wskaźnika syntetycznego

ETAP 4

Wytyczenie obszaru rewitalizacji w ramach zidentyfikowanego obszaru zdegradowanego, zgodnie z wymogami *ustawy o rewitalizacji*, tj. obszar rewitalizacji nie może przekraczać 20% powierzchni gminy i nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy

⁴ Opracowanie zrealizowane przez Instytut Rozwoju Miast na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa, Departamentu Polityki Przestrzennej w ramach umowy nr DPP-U-POWER-173/16, której przedmiotem było: Opracowanie merytoryczne publikacji z zakresu diagnozy i delimitacji obszarów zdegradowanych, ISBN 978-83-7610-653-3

METODA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO PRZY UŻYCIU WSKAŹNIKA SYNTETYCZNEGO

Z uwagi na fakt, że dobrane wskaźniki przedstawiane są w różnych jednostkach i przedziałach, ich porównywanie oparte na jednowymiarowych zasadach statystycznych pozostaje utrudnione. W przypadku analizy zjawisk złożonych, które opisuje się więcej niż jedną zmienną pojawiają się problemy, jakie nie występują w analizach prostych dla jednej zmiennej.

Dlatego też, podstawą analizy wielowymiarowej jest **wskaźnik syntetyczny**, który pozwala na porównanie poszczególnych mierników i otrzymanie jednego wskaźnika poziomu rozwoju obszaru. Jest to możliwe dzięki standaryzacji różnych zmiennych niezależnie od ich rodzaju, znaku, wielkości i jednostek.

Standaryzacja danych służy sprowadzeniu zmiennych o różnej wartości i jednostkach do wzajemnej porównywalności. Wiąże się ona również z ustaleniem kierunku wpływu każdego ze wskaźników, czyli określeniem czy dany wskaźnik jest stymulantą, czy destymulantą. W przypadku stymulandy, wzrost wskaźnika oznacza pozytywny rezultat dla badanego zjawiska, natomiast w przypadku destymulandy – wzrost wartości zmiennej świadczy negatywnie o zjawisku.

Z tego względu, w celu standaryzacji wskaźników posłużono się metodą wyrażoną wzorem:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j}, \text{ gdy zmienna jest stymulantą lub}$$
$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j} * (-1), \text{ gdy zmienna jest destymulantą,}$$

gdzie:

t_{ij} – standaryzowana wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i,

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i,

$\bar{x}_j$ – średnia arytmetyczna wskaźnika j,

s_j – odchylenie standardowe wskaźnika j.

W ten sposób wartości większe od średniej dla całego Miasta po standaryzacji będą przyjmowały wartość dodatnią (korzystniejszą dla danej jednostki analitycznej), natomiast wartości mniejsze od średniej – wartość ujemną (niekorzystną dla danej jednostki analitycznej). Im niższa jest wartość standaryzowanego wskaźnika tym poziom koncentracji negatywnego zjawiska w danej jednostce analitycznej jest większy.

Ostatnim etapem wyznaczenia wskaźnika syntetycznego jest obliczenie średniej arytmetycznej zestandaryzowanych zmiennych dla każdej z badanych sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Wartość wskaźnika syntetycznego odpowiada na pytanie, czy dana jednostka analityczna znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą

o pozytywnym obrazie zjawisk w danej jednostce, natomiast niskie ukazują koncentrację zjawisk kryzysowych. W celu uzyskania wartości wskaźnika syntetycznego posłużono się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk dla jednostki analitycznej i ,

n – liczba wskaźników,

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i .

Zgodnie z przyjętą metodologią **do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie te jednostki analityczne, których wskaźnik syntetyczny jest ujemny (mniejszy niż 0) w sferze społecznej oraz w co najmniej jednej z pozostałych sfer**. Im niższe wartości przyjmuje wskaźnik syntetyczny tym poziom negatywnych zjawisk w danej sferze jest większy.

Spśród wyznaczonych obszarów zdegradowanych wytyczono **obszar rewitalizacji, który zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji, nie może przekraczać 20% powierzchni gminy i nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy**.

3.2 Podział Miasta Słupcy na jednostki analityczne

Zgodnie z przedstawioną w powyższym rozdziale metodyką prac, przyjętą w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych, etap pierwszy dotyczył podziału miasta na niepodzielne jednostki analityczne, stanowiące całość pod względem funkcjonalnym i społecznym. Takie działanie umożliwiło zebranie i przetworzenie, a w kolejnym kroku zagregowanie danych opisujących sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną.

Miasto liczące ponad 13 tys. mieszkańców, na ogół, stanowi już dość złożoną strukturę. W Słupcy istnieją zwyczajowo wyodrębnione części wynikające z ich położenia lub uwarunkowań historycznych i urbanistycznych. Zarządzanie miastem odbywa się bez sformalizowanego podziału na mniejsze jednostki pomocnicze (np. dzielnice). Pierwszym krokiem w zaistniałej sytuacji była konieczność wypracowania takiej struktury jednostek analitycznych (pseudonaturalnych), aby możliwe było zliczanie i analizowanie danych statystycznych pochodzących z różnych zbiorów, jednocześnie dbając o to, aby wyznaczone jednostki w dalszym ciągu pod względem funkcjonalnym i społecznym stanowiły pewną całość. Granice nowych jednostek wydzielono wzdłuż granic działek ewidencyjnych. Uzyskane w procesie delimitacji jednostki analityczne powinny także odzwierciedlać specyfikę danego terenu, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji dominującej, a także sposobu zagospodarowania przestrzennego. Ważnym jest również, aby w trakcie dokonywania podziału, uwzględnić intensywność użytkowania danego obszaru. Tak wypracowany podział sprawił, że dokonana w kolejnych etapach porównawcza

analiza wskaźnikowa, przeprowadzona została w sposób uwzględniający zróżnicowanie przestrzenne miasta.

Na potrzeby procesu delimitacji obszarów zdegradowanych na obszarze miasta wyodrębniono 8 jednostek analitycznych. Dane wyjściowe, które przyporządkowano dla ulic położonych na obszarze kilku jednostek analitycznych (np. ulice stanowiące granice pomiędzy jednostkami), zostały do nich rozdzielone proporcjonalnie do długości ulicy znajdującej się w danej jednostce analitycznej. Wykaz jednostek analitycznych wraz z ulicami wchodzącymi w ich skład, zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 2 Wykaz ulic wchodzących w skład jednostki analitycznych wyznaczonych na terenie Miasta Słupcy

Jednostka analityczna	Wykaz ulic
1	Rotmistrza Witolda Pileckiego (częściowo), Brunona Schulza, gen. Władysława Sikorskiego, Romualda Traugutta (częściowo), Osiedle Niepodległości, Jana Kilińskiego (częściowo), Mikołaja Kopernika (częściowo), Plac Szkolny (częściowo)
2	aleja Tysiąclecia (częściowo), Asnyka, Władysława Broniewskiego, Chopina, Marii Dąbrowskiej, Jeziorna, Jana Kochanowskiego, Marii Konopnickiej, Mikołaja Kopernika (częściowo), Józefa Ignacego Kraszewskiego, Krzywa, Kornela Makuszyńskiego, Zofii Nałkowskiej, Cypriana Kamila Norwida, Elizy Orzeszkowej, Pogodna, Bolesława Prusa, Mikołaja Reja, Władysława Stanisława Reymonta, Róża Marii Skłodowskiej-Curie, droga Słomczycka, Smugowa (częściowo), Juliana Tuwima, Wodna, Wojska Polskiego, Stefana Żeromskiego, Kukurydziana, Widokowa Stanisława Moniuszki, Rotmistrza Witolda Pileckiego (częściowo), Powstańców Wielkopolskich (częściowo), Romualda Traugutta (częściowo)
3	Cicha, Cmentarna, Gajowa, Kleczewska, Koszucka (częściowo), Leśna, Spokojna, Apolinarego Szeluty, aleja Tysiąclecia (częściowo), Parkowa (częściowo)
4	Łąkowa (częściowo), Pyzdarska (częściowo), Juliusza Słowackiego (częściowo) Wspólna, Zagórska, Firmowa, Objazdowa (częściowo), Warszawska (częściowo)
5	Ceglana, Dworcowa, Kolejowa, 3 Maja, Stodolna, Torowa, Łąkowa (częściowo), Objazdowa (częściowo), Pyzdarska (częściowo), Henryka Sienkiewicza (częściowo) Juliusza Słowackiego (częściowo)
6	Bielawska, Fabryczna, Piastów, Przemysłowa, Źródlana, Poznańska (częściowo)
7	Stefana Batorego, Bohuna, Stefana Czarnieckiego, Jana Kazimierza, Ketlinga, Jana Kilińskiego (częściowo), Kmicica, droga Kornacka, Łęczec, Władysława Łokietka, Nowowiejskiego, Były Obóz, Podbipięty, Przemysła II, Skrzetuskiego, Jana III Sobieskiego, Wołodyjowskiego, Wygonowa, Zagłoby, Zamoyskiego, Mikołaja Kopernika (częściowo), Poznańska (częściowo), Smugowa (częściowo)
Centrum	Armii Krajowej, Browarna, Bóżnicza Elektrowniana, Kościelna,, Tadeusza Kościuszki, Krótka, 11 Listopada, Marcina ze Słupcy, Jana Matejki, Adama Mickiewicza, Objazdowa (częściowo), Ogrodowa, Okopowa, Parkowa (częściowo), Plac Parysa, pl. Bohaterów Warszawy, Plac Szkolny (częściowo), Plac Wolności, Polna, Poprzeczna, Powstańców Wielkopolskich (częściowo), Poznańska (częściowo),

Kazimierza Pułaskiego, Franciszka Ratajczaka, Henryka Sienkiewicza (częściowo), Słoneczna, 21 Stycznia, Sukiennicza, Tylna, Warszawska (częściowo), Wąska, Zielona, Mariana Jareckiego, Jana Kilińskiego (częściowo), Koszucka (częściowo)

Źródło: opracowanie własne.

Szczegółowe dane dotyczące demografii i powierzchni wyznaczonych jednostek analitycznych przedstawione zostały w następnej tabeli. Największą jednostką pod względem liczby ludności jest jednostka 1 zamieszkiwana przez 3 526 osób i jednostka 2 zamieszkiwana przez 3 375 (osób). Z kolei największą jednostką biorąc pod uwagę powierzchnię obszaru jest jednostka 3, która zajmuje powierzchnię 2,06 km².

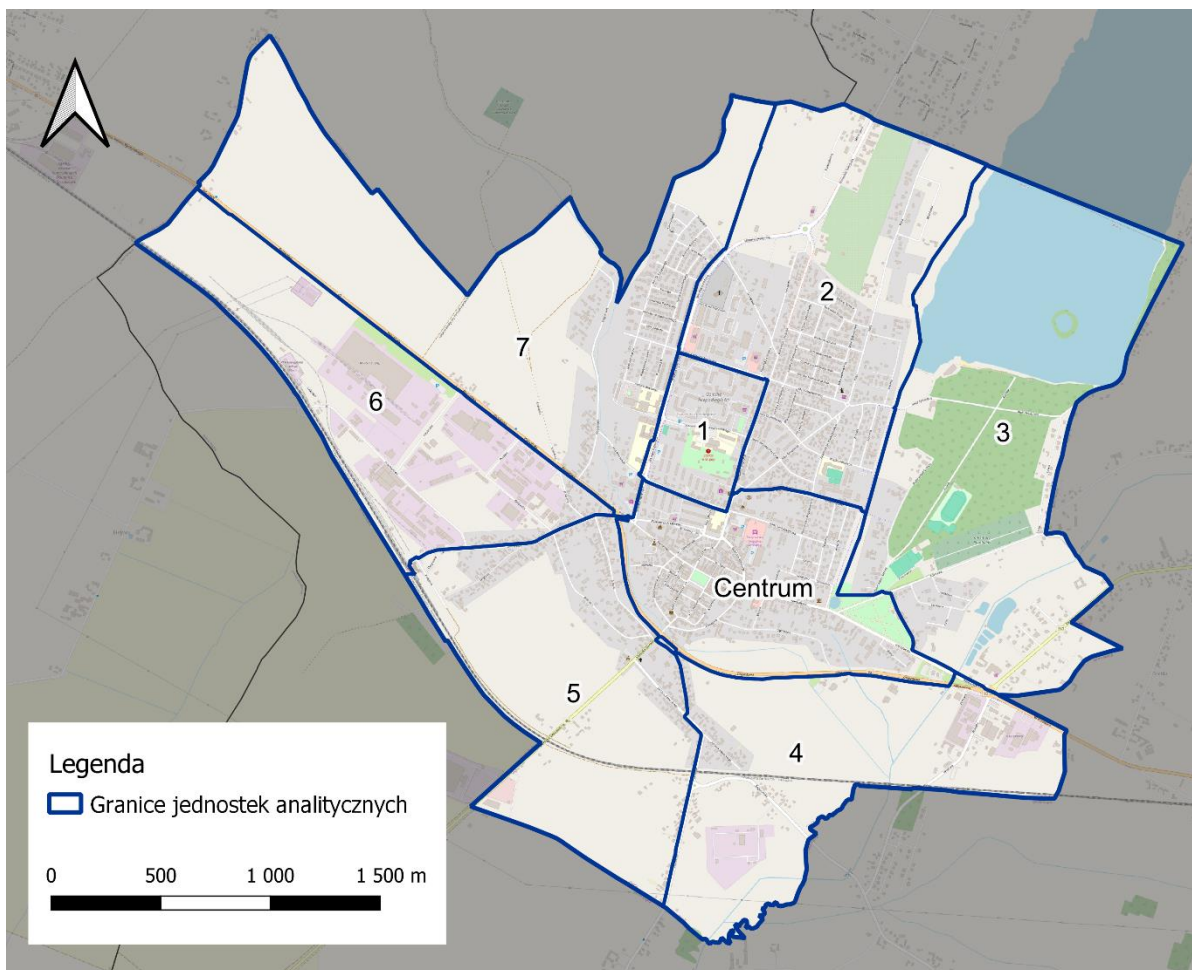
Tabela 3 Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Miasta Słupcy

Jednostka analityczna		Powierzchnia jednostki (km ²)	Udział w całkowitej powierzchni Gminy (%)	Liczba mieszkańców	Udział w całkowitej liczbie mieszkańców Gminy (%)
Lp.	Nazwa				
1	Centrum	0,908	8,8%	2 094	16,2%
2	1	0,259	2,5%	3 526	27,3%
3	2	1,509	14,6%	3 375	26,1%
4	3	2,059	20,0%	488	3,8%
5	4	1,218	11,8%	380	2,9%
6	5	1,32	12,8%	768	5,9%
7	6	1,163	11,3%	70	0,5%
8	7	1,88	18,2%	2 238	17,3%

Źródło: opracowanie własne.

Sporządzony i przedstawiony powyżej podział Miasta Słupcy na jednostki analityczne daje możliwość prowadzenia analiz porównawczych, a także obserwacji zjawisk kryzysowych w dłuższym okresie.

Na poniższej rycinie przedstawiono podział Miasta Słupcy na jednostki analityczne w ujęciu przestrzennym.

Ryc. 6 Podział Miasta Stupcy na jednostki analityczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

3.3 Wybór wskaźników służących dokonaniu analizy wskaźnikowej wskazanych jednostek analitycznych

ZJAWISKA KRYZYSOWE

Celem analizy wskaźnikowej jednostek analitycznych, przedstawionej w dalszej części Diagnozy, jest zidentyfikowanie lokalnych problemów, które występują na terenie Miasta Stupcy. Pierwszym krokiem będzie ich prezentacja, a następnym zbadanie natężenia zjawisk kryzysowych występujących na obszarze całego miasta. Na potrzeby przedmiotowej analizy zgromadzono dane umożliwiające przedstawienie i zbadanie sfery społecznej z obszaru bezrobocia, alkoholizmu, ubóstwa, przestępczości, problemów osób ze szczególnymi potrzebami, poziomu edukacji, kapitału społecznego, a także aktywności społecznej.

W sferze gospodarczej zbadano aktywność gospodarczą w poszczególnych jednostkach analitycznych. Z kolei w sferze środowiskowej skupiono się na analizie obecności w środowisku życia mieszkańców nieekologicznych źródeł ciepła, pokrycia azbestem oraz natężenia ruchu drogowego dającego pewien obraz jakości powietrza. W sferze przestrzenno-funkcjonalnej zbadano dostępność infrastruktury

publicznej, dostępność komunikacyjną oraz jakość terenów publicznych. Natomiast w przypadku sfery technicznej przeanalizowano stan techniczny przestrzeni publicznej, efektywność energetyczną oraz zapewnienie dostępności.

POZYSKANIE DANYCH

Proces analityczny, oparty na agregowaniu informacji w obrębie jednostek analitycznych przeprowadzono z wykorzystaniem danych ilościowych, uzyskanych z rejestrów instytucji samorządowych oraz oddziałów instytucji funkcjonujących na terenie Słupcy:

- Urzędu Miasta w Słupcy,
- Ośrodka Pomocy Społecznej w Słupcy,
- Komendy Powiatowej Policji w Słupcy,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Słupcy,
- Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)

Dane wyjściowe służące zdiagnozowaniu zjawisk kryzysowych w poszczególnych jednostkach analitycznych pozyskane od wyżej wymienionych instytucji przekształcono na porównywalne wskaźniki obrazujące sytuację w danej sferze, zgodnie z wcześniej opisaną standaryzacją danych. Podczas doboru wskaźników dokonano ich jednoczesnego rozróżnienia na stymulanty i destymulanty.

ZAKRES CZASOWY

Każdy z omawianych wskaźników zawiera informacje o zakresie czasowym jakiego dotyczy. Ma to na celu uszczegółowienie i doprecyzowanie występowania (trwania) danego zjawiska kryzysowego. Dane wykorzystane do analizy, a co za tym idzie obliczone wskaźniki dotyczyły głównie 2022 roku – na dzień opracowywania analiz były to bowiem najbardziej aktualne dane możliwe do pozyskania. Wyjątkiem są dane pozyskane od Powiatowego Urzędu Pracy. Z uwagi na brak możliwości pozyskania danych na 31.12.2022 r. dane pozyskane zostały na dzień 23.11.2023 r.

Tabela 4 Wskaźniki wykorzystane do zdiagnozowania zjawisk kryzysowych

SFERA SPOŁECZNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
BEZROBOCIE	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	Powiatowy Urząd Pracy w Słupcy, Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 23.11.2023
	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Powiatowy Urząd Pracy w Słupcy, Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 23.11.2023
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	Powiatowy Urząd Pracy w Słupcy, Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 23.11.2023
	Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 23.11.2023
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy, Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie bezrobotnych	Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy, Powiatowy Urząd Pracy w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.
ALKOHOLIZM	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy, Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem	Ośrodek Pomocy	Destymulanta	w 2022 r.

	alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Społecznej w Słupcy		
UBÓSTWO	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy, Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.
	Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy, Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.
	Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej	Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.
	Liczba uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS w przeliczeniu na 100 uczniów	Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy, Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.
PRZESTĘPCZOŚĆ	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji w Słupcy, Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.
	Liczba stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji w Słupcy, Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.
	Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich (13-17 lat) w ogólnej liczbie stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi)	Komenda Powiatowa Policji w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.
	Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej Karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy,	Destymulanta	w 2022 r.

		Urząd Miasta w Słupcy		
OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy, Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy, Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.
KAPITAŁ SPOŁECZNY	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Urząd Miasta w Słupcy	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2022/2017	Urząd Miasta w Słupcy	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Frekwencja w ostatnich wyborach parlamentarnych	Urząd Miasta w Słupcy	Stymulanta	w 2018 r.
SFERA GOSPODARCZA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Stymulanta	w 2022 r.
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem	Urząd Miasta w Słupcy	Stymulanta	w 2022 r.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.

	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku w stosunku do podmiotów zarejestrowanych w 2022 roku	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.
SFERA ŚRODOWISKOWA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
POKRYCIE AZBESTEM	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Powierzchnia materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
JAKOŚĆ POWIETRZA	Liczba indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miał, ekogroszek) na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
NATĘŻENIE RUCHU DROGOWEGO	Liczba stwierdzonych zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji w Słupcy, Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	w 2022 r.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
DOSTĘPNOŚĆ TERENÓW ZIELENI	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	Liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Liczba placówek oświatowych (szkół, przedszkoli wraz z filiami) na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Udział sieci wodociągowej wymagającej modernizacji/remontu/budowy/rozbudowy w stosunku do istniejącej lub oczekiwanej długości sieci	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	Liczba czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
JAKOŚĆ TERENÓW PUBLICZNYCH	Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022

	Liczba podmiotów działających w podsekcji 64.92.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
SFERA TECHNICZNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
STAN TECHNICZNY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Odsetek obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie obiektów zabytkowych	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA	Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI	Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Miasta w Słupcy	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022

Źródło: opracowanie własne.

4. Analiza wskaźnikowa Miasta Słupcy

4.1 Sfera społeczna

Sfera społeczna stanowi najważniejszy element Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Obszar zdegradowany wyznacza się na podstawie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Dalsza część podrozdziału przedstawia szczegółową charakterystykę sfery społecznej Miasta Słupcy wraz z analizą wskaźnikową w podziale na jednostki analityczne.

BEZROBOCIE

Procesem społeczno-gospodarczym, który charakteryzuje poprawa najważniejszych wskaźników mierzących warunki życia jest rozwój gospodarczy. Pojęcie rozwoju obejmuje swym zakresem zmiany ilościowe np. wzrost zatrudnienia, dochodów, konsumpcji oraz zmiany jakościowe m.in. zmiany w strukturze PKB oraz zatrudnieniu. Zatem rozwój gospodarczy związany jest ściśle z rynkiem pracy. Brak możliwości podjęcia stałego zatrudnienia skutkuje bezrobociem, które doprowadza do pogorszenia sytuacji materialnej rodziny. Skutki bezrobocia w postaci braku środków finansowych na podstawowe potrzeby mają bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców.

Bezrobotnym, w pewnym uproszczeniu, jest osoba, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, ale zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (albo jeżeli jest to osoba z niepełnosprawnością, to jest zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.⁵

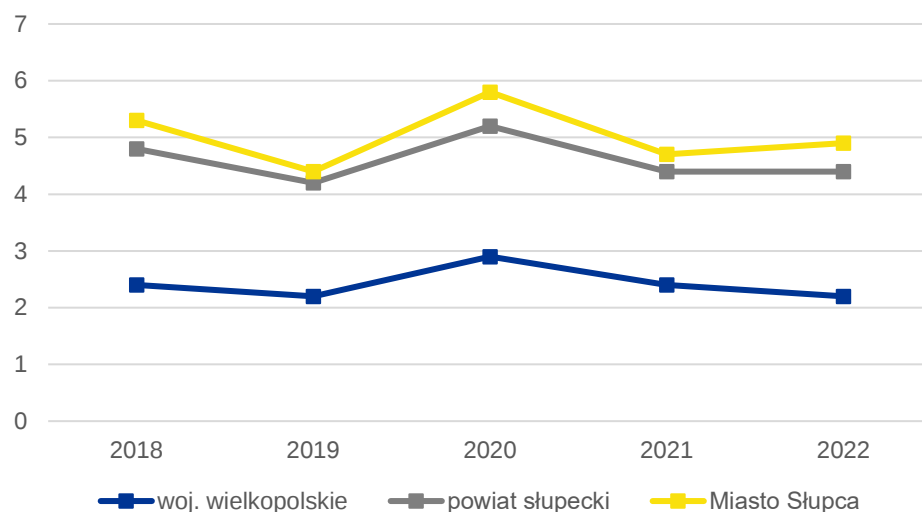
Bezrobocie stanowi istotne zjawisko społeczne, które może przerodzić się w poważny problem, zwłaszcza gdy utrzymuje się na wysokim poziomie przez dłuższy okres. Wyróżnia się różne rodzaje bezrobocia, uwzględniając jego czas trwania oraz czynniki je wywołujące i konsekwencje. Podział ze względu na czas trwania obejmuje bezrobocie krótkookresowe, długookresowe, chroniczne i sezonowe. Natomiast podział ze względu na czynniki wywołujące oraz konsekwencje obejmuje bezrobocie strukturalne, koniunkturalne, technologiczne, frykcyjne i naturalne. Bezrobocie naturalne występuje zawsze, niezależnie od fazy cyklu koniunkturalnego, sezonu czy dostępności miejsc pracy w przedsiębiorstwach. Jest ono spowodowane istnieniem zawsze pewnej liczby wolnych miejsc pracy oraz osób poszukujących lub zmieniających pracę. Ze względu na dynamikę tych procesów, niemożliwe jest wyeliminowanie bezrobocia z gospodarki.

Najbardziej problematyczną sytuacją na rynku pracy jest nie tyle wysoki poziom bezrobocia, co jego utrzymywanie się w dłuższej perspektywie. To trwałe występowanie bezrobocia, zwłaszcza przez okres dłuższy niż rok, stanowi istotne wyzwanie. Niepomyślne warunki na rynku pracy są główną przyczyną powstawania bezrobocia długookresowego. Rozciągający się w czasie proces poszukiwania zatrudnienia

⁵ Pojęcie osoby bezrobotnej zdefiniowano w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 690)

niesie ze sobą wiele strat, zarówno na poziomie jednostkowym, jak i społecznym. Ponadto stwarza zagrożenie ubóstwem i społecznym wykluczeniem.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według danych GUS w Mieście Słupcy był w latach 2018-2022 wyższy niż średnia dla województwa wielkopolskiego i zbliżony do wyniku dla powiatu słupeckiego. Warto zauważyć, że wskaźnik ten zmieniał się rok do roku, przy czym w 2020 roku był najwyższy i wyniósł 5,8% (dla porównania w województwie było to 2,9%, a w powiecie 5,2%). Wzrost wskaźników dotyczących bezrobocia w 2020 roku wynikał m.in. z gospodarczych skutków pandemii COVID-19. Analizę udziału ludności w wieku produkcyjnym, która dotknięta była zjawiskiem bezrobocia w latach 2018-2022 przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 7 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych otrzymanych od Powiatowego Urzędu Pracy w Słupcy na dzień 23 listopada 2023 roku, na obszarze Miasta zarejestrowanych było łącznie 350 osób bezrobotnych. Spośród nich 165 osób stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, ponadto 25 osób posiadało tylko wykształcenie podstawowe, co mogło stanowić dodatkowe wyzwanie przy poszukiwaniu zatrudnienia.

Analiza wskaźnikowa dla jednostek analitycznych, wskazująca na zróżnicowanie natężenia problemu bezrobocia na terenie Miasta Słupcy, przeprowadzona została w oparciu o następujące wskaźniki:

- Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców,
- Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym,
- Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych,
- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Największą liczbę osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców odnotowano na terenie jednostek 4, 6 oraz Centrum. Dla jednostki 4, wskaźnik ten wyniósł 5,35, dla jednostki 6 było to 3,91, a dla Centrum – 3,41 osób bezrobotnych na 100 mieszkańców. Z kolei najniższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce 3, gdzie wyniosła ona 1,09. Średnia wartość badanego wskaźnika dla całego Miasta wynosiła 2,71.

Najwięcej osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym również zanotowano w jednostkach analitycznych 4 (gdzie wskaźnik wynosił 8,45), 6 (gdzie wskaźnik wynosił 6,25) oraz Centrum (gdzie wskaźnik wynosił 5,72). Z kolei najniższe wartości wskaźnika zanotowano w jednostce 3 (wskaźnik wynosił 1,74). Średnia niniejszego wskaźnika dla całego Miasta Słupcy wynosiła 4,77.

Długotrwałe bezrobocie jest to jedno z najbardziej niekorzystnych zjawisk na rynku pracy, często powodujące marginalizację osób nim dotkniętych. Najbardziej niekorzystne wartości tego wskaźnika odnotowano w jednostkach 4, 5, 6, 7 oraz Centrum. Wartości tych wskaźników wahały się od 2,4% do 3,4%, przy czym średnia dla całego Miasta wynosiła 2,2%. Warto również wspomnieć, iż w jednostce 3 nie odnotowano osób długotrwałe bezrobotnych w wieku produkcyjnym.

Przeanalizowano również udział osób bezrobotnych posiadających wykształcenie podstawowe w ogólnej liczbie bezrobotnych. Takie osoby również zagrożone są wykluczeniem z rynku pracy z uwagi na częste niedostosowanie wiedzy i umiejętności do wymagań pracodawców. Największy udział bezrobotnych z wykształceniem podstawowym wśród bezrobotnych ogółem stwierdzono w jednostkach 3 (18,9%), 5 (12,6%), 2 (8,6%) oraz 7 (8,2%). W jednostce 6 nie odnotowano osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym. Średnia tego wskaźnika dla Miasta wynosiła 7,1%.

Ostatnimi badanymi wskaźnikami w tym obszarze był odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców oraz w ogólnej liczbie bezrobotnych. Z analizy wynika, że najwięcej osób korzystających z takiego, wsparcia wśród wszystkich mieszkańców, zamieszkuje jednostki 4 (2,4%) oraz Centrum (2,1%), przy czym średnia dla Miasta wynosiła 1,0%. Przeliczając te dane na liczbę osób bezrobotnych zaobserwowano, że oprócz jednostki 4 (gdzie wartość wskaźnika wyniosła 45,8% osób) oraz Centrum (gdzie wartość wskaźnika wyniosła 62,0% osób) wyższe wartości w porównaniu do średniej wykazała również jednostka 3 (gdzie wartość wskaźnika wyniosła 47,2% osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie bezrobotnych). Aby przeciwdziałać bezrobociu konieczne jest m.in. wprowadzenie odpowiedniej polityki zatrudnienia i organizacji pracy w instytucjach rynku pracy, które wspomagają wszystkie osoby bezrobotne.

Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 5 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze bezrobocia

Jednostka analityczna	BEZROBOCIE											
	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców		Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym		Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym		Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie bezrobotnych	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Centrum	3,41	-0,579	5,72	-0,526	2,7%	-0,489	3,9%	0,606	2,1%	-1,502	62,0%	-1,616
1	2,53	0,144	4,66	0,056	2,2%	0,080	6,4%	0,129	0,7%	0,403	29,1%	0,597
2	2,58	0,101	4,58	0,103	2,0%	0,237	8,6%	-0,270	0,8%	0,378	29,3%	0,589
3	1,09	1,339	1,74	1,667	0,0%	2,299	18,9%	-2,161	0,5%	0,716	47,2%	-0,618
4	5,35	-2,183	8,45	-2,025	3,1%	-0,895	5,4%	0,318	2,4%	-1,971	45,8%	-0,526
5	2,49	0,179	4,09	0,372	2,6%	-0,396	12,6%	-1,000	0,8%	0,342	31,4%	0,444
6	3,91	-1,000	6,25	-0,816	3,4%	-1,189	0,0%	1,317	0,4%	0,932	9,1%	1,947
7	2,45	0,210	4,48	0,157	2,4%	-0,200	8,2%	-0,196	0,9%	0,233	35,1%	0,196
Średnia dla Miasta	2,71	0,000	4,77	0,000	2,2%	0,000	7,1%	0,000	1,0%	0,000	38,0%	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Słupcy OPS w Słupcy, Urzędu Miasta w Słupcy.

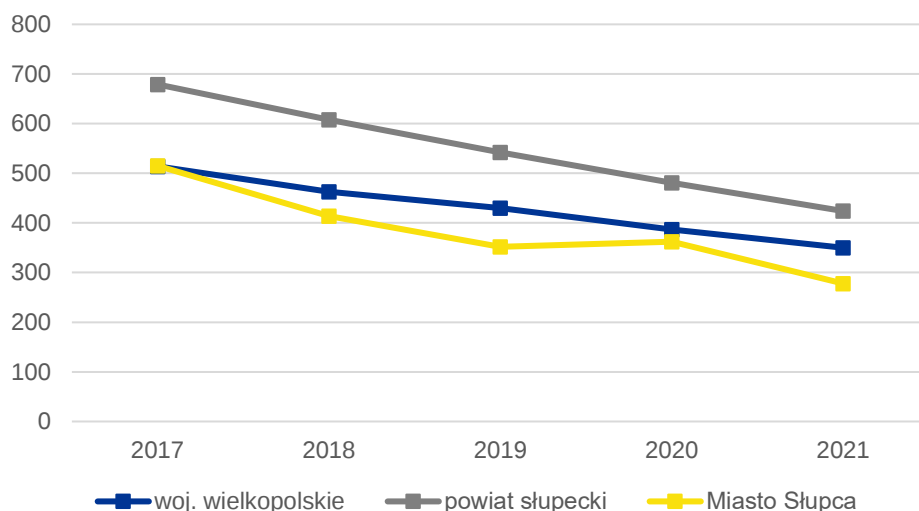
UBÓSTWO

Występującemu i pogłębiającemu się zjawisku bezrobocia bardzo często współtowarzyszy zjawisko ubóstwa, które opiera się na odniesieniu poziomu zaspokojenia potrzeb osób, rodzin, gospodarstw domowych do poziomu ich zaspokojenia przez innych członków społeczeństwa. Ubóstwo rozumiane jest przede wszystkim jako ograniczenie środków do życia, a tym samym skutkujące obniżeniem się poziomu życia poza akceptowane w kraju zamieszkania minimum.

Pomoc społeczna na terenie Miasta Słupcy świadczona jest przede wszystkim przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, zlokalizowany przy ul. Parysa 9 w Słupcy. Działania podejmowane przez MOPS umożliwiają przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera takich mieszkańców w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Do głównych celów instytucji należy:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie w miarę możliwości, do ich życiowego usamodzielnienia i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka;
- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia;
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie;
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie;
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie;
- stwarzanie szans podnoszenia kwalifikacji zawodowych celem powrotu na rynek pracy;
- motywowanie do aktywności społecznej i podejmowania działań poprawiających sytuację osobistą, zawodową i materialną;
- kompleksowa pomoc osobom starszym, chorym i niesprawnym z powodu wieku;
- opieka nad dziećmi i młodzieżą ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych uzależnieniami.

Porównanie skali problemów społecznych, skutkujących koniecznością zasięgnięcia pomocy społecznej, w różnych jednostkach samorządowych jest możliwe dzięki zastosowaniu wskaźnika przedstawiającego liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W latach 2017-2020 wyniki dla Miasta Słupcy były niższe niż wyniki dla powiatu słupeckiego i województwa wielkopolskiego. W latach 2017-2019, w Słupcy zaobserwowano spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej, jednak sytuacja ta zmieniła się w 2020 roku, kiedy wartość badanego wskaźnika wzrosła i osiągnęła poziom 362 osób na 10 tys. mieszkańców. W kolejnym badanym roku liczba ta ponownie zmalała z 362 osób na 10 tys. mieszkańców na 278 osób. Biorąc pod uwagę tendencje wskaźnikowe, w latach 2017-2021 sytuacja w mieście ulegała poprawie. Również sytuacja w powiecie i województwie w latach 2017-2021 znacznie się poprawiła. Szczegółowe dane przedstawiono poniżej.

Ryc. 8 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Mieście Słupcy na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2022 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił pomocy 366 mieszkańcom. Powodami ubiegania się o pomoc społeczną najczęściej było: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie i niepełnosprawność.

W poszczególnych jednostkach analitycznych zjawisko ubóstwa zbadano na podstawie wskaźników takich jak:

- Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej,
- Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców,
- Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej,
- Liczba uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS w przeliczeniu na 100 uczniów.

Największy udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności zaobserwowano w jednostkach Centrum (4,8%) oraz 4 (4,6%). Z kolei najniższe wartości wskaźnika odnotowano w jednostce 6 (0,7%), przy czym średnia wartość omawianego wskaźnika dla całego Miasta wyniosła 2,8%. Analizując odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa spośród wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej, zauważono, że najwięcej takich osób – 24,4% zamieszkiwało jednostkę 5 oraz jednostki 1 i 2 (wartości wskaźnika wyniosły kolejno 9,2% i 9,9%). W jednostkach 3 i 6 żaden z mieszkańców nie korzystał z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. Wartość tego wskaźnika dla całego miasta w badanym okresie wyniosła 7,1%.

Kolejnym badanym wskaźnikiem w zakresie ubóstwa była kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Największe zasiłki przyznane były mieszkańcom zamieszkującym Centrum Słupcy – wartość wskaźnika kształtowała się na poziomie 10 329,68 zł oraz mieszkańcom z jednostek 2, 4 i 5 – (kolejno 5 987,16 zł, 8 960,68 zł, 7 166,75 zł na 100 mieszkańców). Najmniejsze wsparcie w tym zakresie otrzymali mieszkańcy jednostki 6 – 1 402,85 zł na 100 mieszkańców. Średnia kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców całego Miasta Słupcy wyniosła 5879,14 zł. Przeliczając ten

wskaźnik na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej zaobserwowano, że negatywne wartości wykazały jednostki: Centrum (2 155,23 zł), 2 (2 353,44 zł), 5 (3 353,95 zł) oraz 7 (2 431,39 zł), przy czym średnia wartość wskaźnika dla całego Miasta wyniosła 2078,26 zł. Najmniejszego wsparcia potrzebowały osoby zamieszkujące jednostkę 3, gdzie wypłacono zasiłki w kwocie 302,13 zł w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej.

Nieco inaczej kształtował się ostatni wskaźnik badający poziom ubóstwa – liczba uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez MOPS w przeliczeniu na 100 uczniów. Najwięcej uczniów korzystających z finansowanych posiłków w przeliczeniu na 100 uczniów odnotowano w jednostkach Centrum (3,21), jednostce 1 (2,32), 3 (2,62) oraz 4 (2,72). Z terenów jednostki 6 żaden uczeń nie korzystał z finansowanych przez MOPS posiłków. W 2022 r. średnio w całym mieście 1,81/100 uczniów otrzymywało takie posiłki.

Szczegółowe zestawienie wyników dla wszystkich analizowanych jednostek przedstawiono w tabeli poniżej.

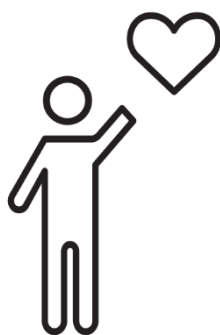

Tabela 6 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze ubóstwa

Jednostka analityczna	UBÓSTWO									
	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej		Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców		Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej		Liczba uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS w przeliczeniu na 100 uczniów	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Centrum	4,8%	-1,479	1,2%	0,782	10 329,68	-1,353	2 155,23	-0,093	3,21	-1,289
1	2,4%	0,336	9,2%	-0,283	3 374,92	0,761	1 416,56	0,801	2,32	-0,471
2	2,5%	0,214	9,9%	-0,373	5 987,16	-0,033	2 353,44	-0,333	1,24	0,521
3	1,5%	0,973	0,0%	0,949	464,06	1,646	302,13	2,151	2,62	-0,748
4	4,6%	-1,340	5,7%	0,186	8 960,68	-0,937	1 944,21	0,162	2,72	-0,838
5	2,1%	0,521	24,4%	-2,308	7 166,75	-0,391	3 353,95	-1,545	0,76	0,963
6	0,7%	1,594	0,0%	0,949	1 402,85	1,360	1 971,00	0,130	0,00	1,662
7	2,4%	0,317	6,5%	0,081	5 855,36	0,007	2 431,39	-0,428	0,78	0,946
Średnia dla Miasta	2,8%	0,000	7,1%	0,000	5879,14	0,000	2078,26	0,000	1,81	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Słupcy, Urzędu Miasta w Słupcy.

ALKOHOLIZM

Alkoholizm to termin wieloznaczny, w wąskim znaczeniu to choroba alkoholowa, czyli uzależnienie od alkoholu etylowego, a w szerokim znaczeniu to następstwa nadmiernego używania alkoholu, nie tylko zdrowotne, lecz również społeczne. Motywy sięgania po alkohol są bardzo zróżnicowane. Zalicza się do nich m. in. chęć ucieczki od rzeczywistości, przyczyny ceremonialne w związku z zabawą, dla dodania sobie odwagi oraz picie nałogowe.

Według Antoniego Kępińskiego⁶ można wyróżnić kilka stylów korzystania z alkoholu, w zależności od przyczyn sięgania po ten środek odurzający:

- „neurasteniczny” styl picia – by zredukować zmęczenie i rozdrażnienie,
- „kontaktywny” – by ułatwić sobie nawiązywanie kontaktów z innymi,
- „dionizyjski” – dla uzyskania stanu oszołomienia i ucieczki od rzeczywistości,
- „heroiczny” – dla osiągnięcia poczucia mocy,
- „samobójczy”.

Bohdan Woronowicz z kolei wymienia trzy motywy spożywania alkoholu:

- „ucieczkowe” – celem jest zredukowanie napięcia, poprawa nastroju, odprężenie oraz zapomnienie o kłopotach,
- „społeczne” – picie alkoholu w towarzystwie, przy konkretnej okazji, z uprzejmości;
- „w poszukiwaniu przyjemności” – dla walorów smakowych, czy z przekonania o pozytywnym oddziaływaniu alkoholu na zdrowie.

Analiza wskaźnikowa w aspekcie występowania problemu alkoholizmu przeprowadzona została w oparciu o dwa wskaźniki:

- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej.

Największy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w ogólnej liczbie mieszkańców zanotowano w jednostkach analitycznych 5, 6, 7 (0,4%) oraz Centrum i jednostce 4 (0,3%). Średnia dla Miasta w tym zakresie wyniosła 0,2%. Na terenie jednostki 3 nie odnotowano osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu. Przeliczając osoby korzystające z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu na liczbę korzystających z pomocy społecznej największy odsetek (50,0%) odnotowano w przypadku jednostki 6. Innymi jednostkami, w których zaobserwowano negatywne zjawisko były jednostka 5 (gdzie wartość wskaźnika wyniosła 18,3%) oraz jednostka 7 (gdzie wartość wskaźnika wyniosła 15,3%). Średnia dla Miasta wynosiła wówczas 7,7%.

Należy mieć na uwadze, że problem alkoholizmu często jest przemilczany lub niedostrzegany przez osoby zmagające się z tym nałogiem. Nie zawsze osoby potrzebujące wsparcia lub terapii zgłaszają się po pomoc. Dodatkowo, istnieje ryzyko, że osoba uzależniona od alkoholu może nie zdawać sobie sprawy z powagi swojego problemu. To sugeruje, że skala problemu alkoholizmu może być znacznie większa niż wynika to z oficjalnych danych przedstawianych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS).

⁶ Maciej Frąckowiak, Marek Motyka, Charakterystyka problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu, Hygeia Public Health, 2015

Analiza wskaźnikowa dla problemu alkoholizmu wśród jednostek analitycznych Miasta Słupcy przedstawiona została w tabeli poniżej.

Tabela 7 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze alkoholizmu

Jednostka analityczna	ALKOHOLIZM			
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie mieszkańców		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Centrum	0,3%	-0,724	6,7%	0,061
1	0,1%	0,620	5,4%	0,144
2	0,1%	0,684	4,7%	0,187
3	0,0%	1,512	0,0%	0,479
4	0,3%	-0,880	7,4%	0,014
5	0,4%	-1,219	18,3%	-0,667
6	0,4%	-0,974	50,0%	-2,653
7	0,4%	-1,063	15,3%	-0,480
Średnia dla Miasta	0,2%	0,000	7,7%	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Słupcy.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość rozumie się jako wszelkiego rodzaju czyny określone przez prawo jako zachowania niezgodne z normą prawną, popełnione na danym terenie w określonym czasie. Do ograniczania przestępczości służą m.in. takie działania jak: prowadzenie profilaktyki kryminalistycznej, racjonalna polityka karna, kontrola społeczna, współpraca społeczności lokalnych z odpowiednimi służbami i wpływ wychowawczy.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Miasta Słupcy czuwają funkcjonariusze z Komendy Powiatowej Policji w Słupcy zlokalizowanej przy ulicy Poznańskiej 13. Obszar Miasta podzielony jest na 3 rejony służbowe, do których przypisani są poszczególni dzielnicowi. W rejonie I obecnie za główny problem uznaje się spożywanie alkoholu w miejscach publicznych – zwłaszcza w rejonie sklepu ABC przy ul. Kilińskiego w Słupcy, w rejonie II problemem jest nieprawidłowe parkowanie pojazdów w strefie zamieszkania przy ul. Orzeszkowej w Słupcy, natomiast w rejonie III zdiagnozowano zagrożenie bezpieczeństwa w obrębie ul. Rot. Pileckiego 16 oraz ul. Smugowaej 19A/B, w postaci utrudnień płynności ruchu spowodowanego nieprawidłowym postojem pojazdów.

Analizę wskaźnikową w obszarze przestępczości zbadano na podstawie wskaźników takich jak:

- Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców,
- Liczba stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców,

- Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich (13-17 lat) w ogólnej liczbie stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi),
- Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej Karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Analiza wskaźnikowa pozwoliła wykazać, iż najwięcej przestępstw na 1000 mieszkańców występowało w jednostkach: Centrum (wartość wskaźnika 25,27), 1 (wartość wskaźnika 16,24), 4 (wartość wskaźnika 33,84), 6 (wartość wskaźnika 138,79), przy czym średnia dla Miasta wynosiła 15,54. Na tej podstawie stwierdzić należy, iż jednostka 6 charakteryzowała się najwyższym poziomem przestępczości. Z kolei najwięcej stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi), w tym czynów karalnych nieletnich na 1 000 mieszkańców odnotowano również na terenie jednostek Centrum (wartość wskaźnika 74,36), 1 (wartość wskaźnika 54,74), 6 (wartość wskaźnika 206,41) oraz na terenie jednostki 3 (wartość wskaźnika 114,89). Z kolei najniższymi wartościami analizowanego wskaźnika charakteryzowały się jednostki 4 (wartość wskaźnika 13,96) oraz jednostka 5 (wartość wskaźnika 20,72). Średnia tego zjawiska dla całego Miasta Słupcy w 2022 roku wynosiła 50,09 stwierdzonych przestępstw i wykroczeń na 1000 mieszkańców.

Przestępczość w Mieście Słupcy zbadano również za pomocą wskaźnika liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich (13-17 lat) w ogólnej liczbie stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi). Z zebranych danych wynika, że najwięcej tego rodzaju czynów odnotowano w jednostkach: 1 (spośród stwierdzonych przestępstw i wykroczeń 5,8% z nich popełnionych zostało przez nieletnich), 2 (6,6%) oraz 7 (11,4%), przy czym średnia dla Miasta wyniosła 5,7%. W jednostkach 3, 4, 5 oraz 6 nie odnotowano czynów karalnych popełnionych przez osoby nieletnie.

Wskaźnikiem wzbogacającym analizę w zakresie przestępczości była liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Największe wartości wskaźnika liczby procedur „Niebieskiej Karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców odnotowano w jednostce 5 (0,91). Negatywnie względem średniej dla Miasta (0,60) odznaczały się również jednostki 7 (0,90) i Centrum (0,62).

Szczegółowe dane analizy wskaźnikowej w obszarze przestępczości przedstawia tabela poniżej.

Tabela 8 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze przestępczości

Jednostka analityczna	PRZESTĘPCZOŚĆ							
	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców		Liczba stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców		Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich (13-17 lat) w ogólnej liczbie stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi)		Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej Karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Centrum	25,27	-0,219	74,36	-0,385	5,5%	0,055	0,62	-0,062
1	16,24	-0,016	54,74	-0,074	5,8%	-0,026	0,50	0,271
2	9,02	0,147	39,41	0,169	6,6%	-0,192	0,51	0,257
3	15,36	0,004	114,89	-1,028	0,0%	1,262	0,00	1,756
4	33,84	-0,413	13,96	0,573	0,0%	1,262	0,55	0,124
5	9,45	0,137	20,72	0,466	0,0%	1,262	0,91	-0,935
6	138,79	-2,780	206,41	-2,479	0,0%	1,262	0,00	1,756
7	10,30	0,118	33,29	0,266	11,4%	-1,260	0,90	-0,894
Średnia dla Miasta	15,54	0,000	50,09	0,000	5,7%	0,000	0,60	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Słupcy, MOPS w Słupcy.

OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o *zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*, za osobę ze szczególnymi potrzebami uznaje się osobę, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Osoby ze szczególnymi potrzebami, rozumiane zgodnie z zakresem dostępności, zdefiniowanym w Programie Rządowym Dostępność Plus 2018-2025, to między innymi:

- osoby na wózkach inwalidzkich, poruszające się o kulach, o ograniczonej możliwości poruszania się,
- osoby niewidome i słabowidzące,
- osoby z niepełnosprawnością słuchu,
- osoby głuchoniewidome,
- osoby z niepełnosprawnością psychiczną i intelektualną,
- osoby starsze i osłabione chorobami,
- kobiety w ciąży,
- osoby z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi,
- osoby mające trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także z rozumieniem języka pisanego albo mówionego),
- osoby o nietypowym wzroście (w tym również dzieci),
- osoby z ciężkim lub nieporęcznym bagażem, towarem.

Obszar dotyczący problemów osób ze specjalnymi potrzebami przeanalizowano w oparciu o następujące wskaźniki:

- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie mieszkańców.

W 2022 roku Miasto Słupca zamieszkiwało 366 osób korzystających z pomocy społecznej, natomiast 58 z nich uzyskało taką pomoc z tytułu niepełnosprawności. Wartości wskaźnika odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców powyżej średniej dla Miasta (0,4%) odnotowano w trzech jednostkach. Najbardziej negatywne wartości badanego wskaźnika stwierdzono na terenie jednostek 4 (1,0%), Centrum (0,7%) oraz 2 (0,5%). Natomiast najniższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce 6 – z tego obszaru żadna osoba nie korzystała z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności. Większa liczba mieszkańców całego Miasta Słupcy (140 osób) zgłosiła się natomiast o pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Pod tym względem największy udział beneficjentów w ogólnej liczbie mieszkańców dotyczył jednostek Centrum (1,8%) oraz 4 (1,1%). W pozostałych jednostkach wartości badanego wskaźnika były niższe od średniej dla całego Miasta, która wyniosła 1,1%.

Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 9 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze osób ze szczególnymi potrzebami

Jednostka analityczna	OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI			
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Centrum	0,7%	-0,768	1,8%	-1,783
1	0,3%	0,377	1,0%	0,114
2	0,5%	-0,217	1,0%	0,156
3	0,1%	1,067	0,9%	0,389
4	1,0%	-1,785	1,1%	-0,122
5	0,1%	0,981	0,7%	0,918
6	0,0%	1,383	0,4%	1,761
7	0,4%	0,142	0,7%	0,820
Średnia dla Miasta	0,4%	0,000	1,1%	0,000

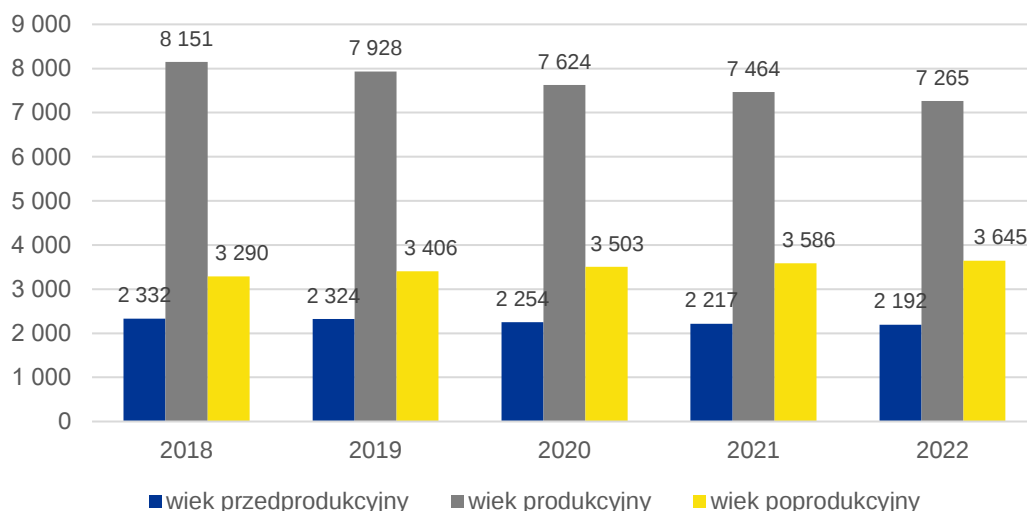
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Słupcy.

KAPITAŁ SPOŁECZNY

Kapitał społeczny to termin pochodzący z pogranicza ekonomii i socjologii, oznaczający kapitał (jako element procesu produkcji i życia w zorganizowanym społeczeństwie), którego wartość opiera się na wzajemnych relacjach społecznych i zaufaniu jednostek, które dzięki niemu mogą osiągać więcej korzyści (z ekonomicznego i społecznego punktu widzenia). Powszechnie uważa się, że zachodzi pozytywna korelacja między wysokim poziomem kapitału społecznego a produktywnością gospodarki.

Omawiając kapitał społeczny w odniesieniu do Miasta Słupcy, nie sposób zatem nie wspomnieć o negatywnym (z punktu widzenia gospodarczego) zjawisku wyludniania się Miasta oraz starzenia się społeczeństwa. Przeprowadzona analiza wskaźnikowa pozwoliła wykazać, że liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zamieszkujących Miasto Słupca corocznie systematycznie malała. W 2018 roku Miasto Słupca zamieszkiwało 2 332 dzieci i młodzieży, a do 2022 roku ich liczba zmalała do 2 192. Tendencję spadkową zaobserwowano również w przypadku osób w wieku produkcyjnym z 8 151 osób w 2018 roku do 7 265 osób w roku 2022. Charakterystyczną dla większości gmin Polski, negatywną zmianą, jest wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym – w Mieście Słupcy z 3 290 osób w 2018 roku do 3 645 osób w 2022 roku. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym wiąże się w przyszłości ze wzrostem zapotrzebowania na nowe usługi społeczne, skierowane głównie dla seniorów, mniejszą liczbę osób aktywnych na rynku pracy oraz mniejsze dochody gminy z tytułu udziału w PIT. Biorąc również pod uwagę prognozy demograficzne GUS, proces starzenia się społeczeństwa będzie dalej postępował, co niesie za sobą szereg konsekwencji, zarówno gospodarczych, społecznych, jak i instytucjonalnych. Strukturę ludności w ostatnich latach przedstawia wykres na poniższej rycinie.

Ryc. 9 Struktura ludności w Mieście Słupca w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza danych na poziomie jednostek analitycznych wykazuje duże wewnętrzne zróżnicowanie w tym zakresie. Zjawiska związane ze zmianami liczby ludności w Słupcy, w podziale na jednostki analityczne, przeanalizowano za pomocą następujących wskaźników:

- Udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
- Udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
- Udziału dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Udziału dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Dynamiki zmiany liczby mieszkańców 2022/2017.

Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, wskazuje na tendencje w zakresie potencjału nowej siły roboczej w najbliższych latach. Im niższy wskaźnik, tym potencjał ten jest mniejszy. Najniższe wartości wskaźników w tym zakresie zaobserwowano w jednostkach analitycznych Centrum (15,3%), 1 (15,2%), 3 (15,4%) oraz jednostce 6 (14,9%), przy czym średnia dla całego Miasta wynosiła 16,4%. Z kolei udział osób w wieku przedprodukcyjnym większy niż średnia dla Miasta występował w przypadku jednostek 2, 4, 5 i 7.

Duże wewnętrzne zróżnicowanie obserwuje się także w zakresie liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogólnej liczby ludności, który zwiększa się w perspektywie lat, wskazuje na nasilony proces starzenia się społeczeństwa. Jest to negatywne zjawisko z punktu widzenia gospodarczego i aktywności osób na rynku pracy, jednak należy zaznaczyć, że osoby starsze mają również bardzo istotny i pozytywny wpływ na społeczność lokalną. Seniorzy często angażują się w wydarzenia kulturalne czy integracyjne, mając przy tym duży wkład w rozwój społeczny ze względu na swoje życiowe doświadczenie. Największy udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu mieszkańców, stwierdzono w jednostkach analitycznych 1 (30,6%) oraz 7 (28,6%). Najniższy udział osób w wieku poprodukcyjnym w populacji występował w jednostkach 4 i 5.

Kolejnym wskaźnikiem opisującym kapitał społeczny był udział osób najmłodszych w ogólnej liczbie ludności. Najmniejszy udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców wystąpił w jednostkach Centrum (2,5%), 6 (1,4%) oraz 7 (3,0%). Z kolei największy udział dzieci w analizowanym przedziale

wiekowym zarejestrowano w jednostce 5 (4,2%). Dla całego Miasta Słupcy średnia wartość badanego wskaźnika wyniosła 3,0%. Oprócz tego wskaźnika przeanalizowano również udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców. Na jego podstawie stwierdzono, że najwięcej dzieci w wieku przedszkolnym zamieszkiwało jednostki 4 i 5 (4,4%), natomiast najmniej dzieci w tym przedziale wiekowym przypadło na jednostki Centrum (2,8%), 1 (3,4%), 3 (2,3%) oraz 6 (1,1%). Średnia dla Miasta w tym zakresie wynosiła 3,5%.

Ostatnim badanym wskaźnikiem odnoszącym się do kapitału społecznego była dynamika zmiany liczby ludności. Na podstawie pozyskanych danych można wyróżnić jednostki analityczne tracące i zyskujące mieszkańców. Jednostką, która pomiędzy 2017 i 2022 rokiem zyskała nowych mieszkańców jest jednostka 3, w przypadku której dynamika zmian wyniosła 102,8%. Na koniec 2022 roku populacja całego Miasta Słupcy stanowiła 94,2% liczby mieszkańców z 2017 roku. Do jednostek wyludniających się w szybszym tempie niż średnia dla Miasta zaliczono: Centrum oraz jednostki 1, 6 i 7. Relatywnie największy spadek liczby mieszkańców zanotowano w jednostce 6, dla której liczba mieszkańców w 2022 roku stanowiła 89,2% populacji z 2017 roku.

Tabela na następnej stronie przedstawia szczegółowe dane dla omawianego zakresu.

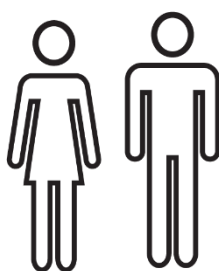
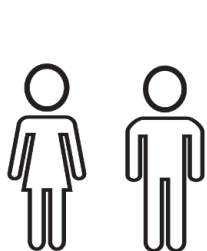

Tabela 10 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze kapitału społecznego

Jednostka analityczna	KAPITAŁ SPOŁECZNY									
	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności		Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności		Udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców		Udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców		Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2022/2017	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Centrum	15,3%	-0,818	25,2%	0,358	2,5%	-0,657	2,8%	-0,615	92,6%	-0,382
1	15,2%	-0,911	30,6%	-0,812	3,0%	0,048	3,4%	-0,122	91,7%	-0,585
2	17,8%	1,067	25,8%	0,236	3,0%	0,003	3,8%	0,292	96,1%	0,450
3	15,4%	-0,749	22,1%	1,039	3,1%	0,079	2,3%	-1,150	102,8%	2,007
4	18,7%	1,703	18,0%	1,924	3,2%	0,200	4,4%	0,790	96,5%	0,541
5	17,5%	0,845	21,6%	1,139	4,2%	1,658	4,4%	0,760	99,6%	1,260
6	14,9%	-1,069	22,4%	0,964	1,4%	-2,185	1,1%	-2,221	89,2%	-1,164
7	16,7%	0,211	28,6%	-0,386	3,0%	-0,016	3,8%	0,253	93,3%	-0,215
Średnia dla Miasta	16,4%	0,000	26,8%	0,000	3,0%	0,000	3,5%	0,000	94,2%	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Słupcy.

POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM - AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Aktywność społeczna – rozumiana jako praca społeczna, to uczestnictwo w działaniach zbiorowych wykraczających poza obowiązki związane z pełnieniem funkcji zawodowych i funkcji w rodzinie, zmierzające do realizacji cenionych wartości społecznych. Działalność społeczna charakteryzuje się dobrowolnością i samorzutnością, bezinteresownością materialną i motywacjami altruistycznymi, jest traktowana jako jeden z przejawów socjalizacji. Aktywność społeczna polegająca na przynależności do różnego typu organizacji społecznych, udziale w pracach tych organizacji jest określana jako zinstytucjonalizowana aktywność społeczna.⁷

Aktywność społeczną kreuje i wspiera także lokalny samorząd, wszak do zadań własnych gminy należą m. in. sprawy kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury, kultury fizycznej i turystyki, a także wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej, oraz współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych. Do placówek realizujących politykę kulturalną Słupcy należą: Miejski Dom Kultury, Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna oraz Muzeum Regionalne w Słupcy. Placówki te współpracują z Urzędem Miasta w Słupcy i organizują m.in. wystawy, spotkania autorskie, koncerty, spektakle, konkursy oraz warsztaty dla różnych grup wiekowych.

Siedziba Miejskiego Domu Kultury (MDK) zlokalizowana jest przy ulicy Traugutta 5. Instytucja prowadzi działalność kulturalną polegającą na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury w szczególności poprzez organizację następujących wydarzeń:

- Wawrzynki Słupeckie – największe święto Miasta; swoją nazwę zawdzięczają patronowi kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca. Jest to cykl imprez odbywających się od 1990 r. w Słupcy w związku z odpustem w kościele farnym. Odpust ten przypada 10 sierpnia, w święto Wawrzyńca;
- Międzynarodowy Festiwal Orkiestr Dętych OSP – organizowane przez Orkiestrę Dętą OSP w Słupcy wydarzenie muzyczne w ramach Wawrzynek Słupeckich; na które zapraszane są orkiestry z innych miast i krajów.

Miejska Biblioteka Publiczna zlokalizowana jest przy ul. Armii Krajowej 27. Na koniec 2022 r. Biblioteka posiadała w swoich zbiorach 47 094 woluminy. W 2022 roku bibliotekę odwiedziło 14 522 czytelników. Zarejestrowani czytelnicy biblioteki to 1 969 osób, które wypożyczyły 44 148 woluminów. Był to spadek w porównaniu do 2021 roku, kiedy to bibliotekę odwiedziło 15 433 osoby, wypożyczając 49 386 woluminów (wówczas zarejestrowanych było 1 693 użytkowników). Poza wypożyczaniem i udostępnianiem książek, Biblioteka prowadzi zajęcia biblioterapeutyczne dla dzieci z przedszkoli oraz Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Słupcy. Placówka współpracuje również z innymi bibliotekami oraz instytucjami i organizacjami społeczno-kulturalnymi z terenu powiatu (szkołami, instytucjami, placówkami kulturalnymi). W ramach tej współpracy Biblioteka uczestniczy w wydarzeniach przez nich organizowanych. Poza tym placówka w 2022 r. była organizatorem szeregu imprez kulturalno-oświatowych o zasięgu miejskim i powiatowym, takich jak:

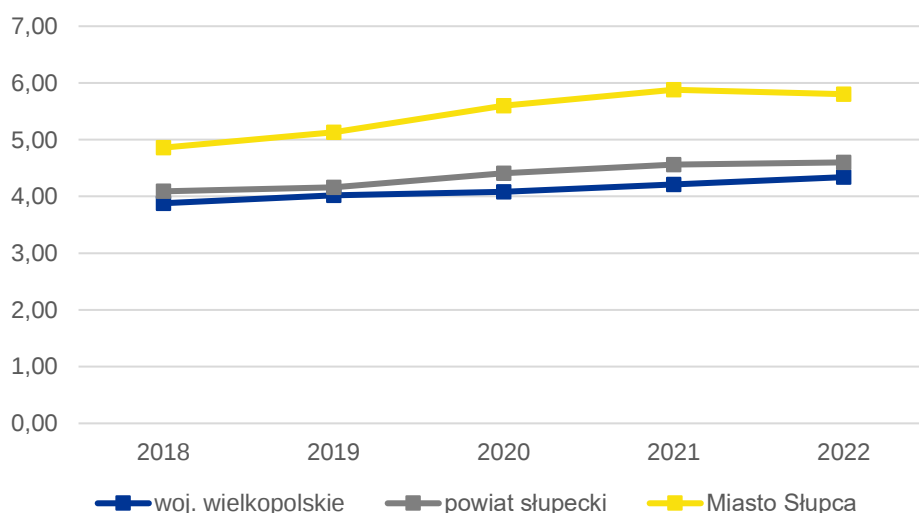
- Tydzień Bibliotek;
- Ferie w bibliotece;
- Powiatowy Turniej Szachowy;

⁷ Definicja pochodzi z: <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/aktywnosc-spoleczna;3867107.html>

- Akcja „Paszport Czytelniczy”.

Muzeum Regionalne w Słupcy mieści się przy ul. Warszawskiej 53. Powstało z inicjatywy słupeckiego regionalisty, zbieracza pamiątek związanych z przeszłością ziemi słupeckiej – Wojciecha Sypniewskiego. Wiodącym tematem zbiorów muzeum są eksponaty ilustrujące historię i kulturę Miasta oraz bogatą przeszłość Ziemi Słupeckiej. Zbiory gromadzone są w działach: archeologicznym, etnograficznym oraz artystyczno-historycznym i numizmatycznym. Prócz działalności wystawienniczej instytucja organizuje imprezy cykliczne: Ogólnopolski Dzień Judaizmu, Noc Muzeum... z Marcinem w tle, Odpustowe Spotkanie w Muzeum, Koncert Organowy w Słupeckiej Farze a także pozostałe zajęcia z zakresu oferty edukacyjnej, zajęcia plastyczne i spotkania tematyczne. W 2022 r. z oferty muzealnej skorzystało ok. 2200 osób (w tym dzieci, młodzież szkolna oraz uczestnicy indywidualni).

Uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym przejawia się również w różnego rodzaju inicjatywach oddolnych, ale także poprzez zorganizowane grupy społeczne, m.in. organizacje pozarządowe. Poniższa rycina przedstawia liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w perspektywie ostatnich pięciu lat. W porównaniu do powiatu i województwa Miasto Słupca odznacza się znacznie wyższą liczbą fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wartość analizowanego wskaźnika w 2022 r. dla Miasta Słupcy wynosiła 5,80/1000 mieszkańców, dla powiatu słupeckiego 4,60/1000, natomiast wartość wskaźnika dla województwa wielkopolskiego wynosiła 4,34/1000.

Ryc. 10 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizę wskaźnikową z zakresu poziomu aktywności w życiu społecznym mieszkańców i aktywności społecznej przeprowadzono w oparciu o wskaźnik obrazujący liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz wskaźnik dotyczący frekwencji w ostatnich wyborach parlamentarnych. Frekwencja wyborcza w ostatnich wyborach parlamentarnych stanowi istotny wskaźnik aktywności społecznej. Wzrost lub spadek frekwencji często odzwierciedla stopień zaangażowania obywateli w życie publiczne oraz ich ufność w proces demokratyczny. Wyższa frekwencja może sygnalizować większe zaangażowanie społeczne i większe zainteresowanie polityką, podczas gdy niższa frekwencja może sugerować apatię lub rozczarowanie wobec systemu politycznego.

Ogółem na terenie Miasta Słupcy na koniec 2022 roku zarejestrowanych było 70 fundacji, organizacji i stowarzyszeń. Najwyższą wartością wskaźnika liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców odznaczała się jednostka analityczna 6 (11,03/100 mieszkańców). W pozostałych jednostkach zarejestrowano znacznie mniej takich podmiotów, a najmniej korzystnie wypadły jednostki 1, 2 oraz 5.

Przechodząc do analizy frekwencji wyborczej ostatnich wyborów parlamentarnych zauważyć należy, że spośród analizowanych jednostek, jednostka 1 wykazała się najwyższą aktywnością wyborczą, osiągając frekwencję na poziomie 76,18%. Jest to oznaka znacznego zaangażowania społecznego mieszkańców tego obszaru w proces demokratyczny. Z kolei jednostka 3 wykazała się najniższą aktywnością wyborczą, uzyskując frekwencję na poziomie 65,21%. Niższa wartość tego wskaźnika może sugerować mniejsze zainteresowanie lub zaangażowanie społeczne w proces wyborczy mieszkańców tej jednostki w porównaniu do innych jednostek.

Szczegółową analizę wskaźnikową w obszarze poziomu uczestnictwa w życiu publicznym przedstawia tabela poniżej.

Tabela 11 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze poziomu uczestnictwa w życiu publicznym

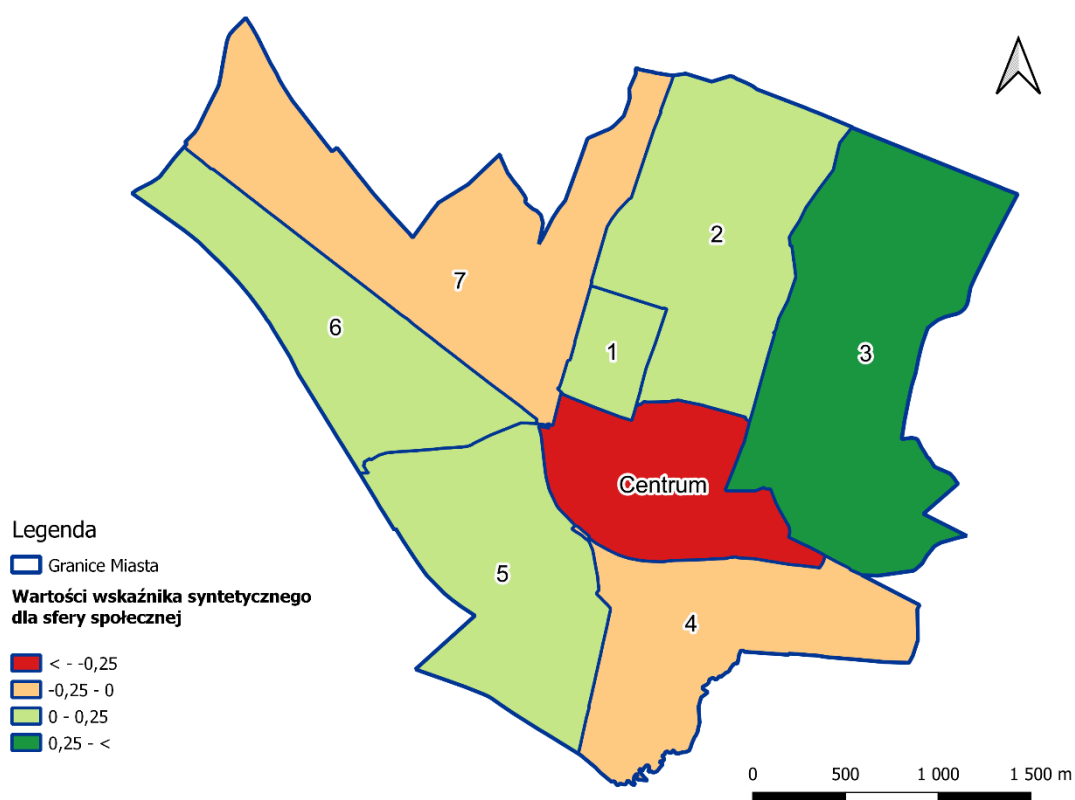
Jednostka analityczna	POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM			
	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców		Frekwencja w ostatnich wyborach parlamentarnych	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Centrum	1,12	0,156	69,65	0,958
1	0,22	-0,086	76,18	1,048
2	0,31	-0,062	75,44	1,038
3	0,72	0,047	65,21	0,897
4	0,76	0,060	73,59	1,012
5	0,25	-0,079	73,12	1,006
6	11,03	2,820	73,12	1,006
7	0,55	0,002	74,72	1,028

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Słupcy.

PODSUMOWANIE PROBLEMÓW W SFERZE SPOŁECZNEJ

Zgodnie z metodyką przedstawioną w rozdziale 3.1, o natężeniu negatywnych zjawisk w danej jednostce analitycznej decyduje wartość wskaźnika syntetycznego, który podsumowuje wszystkie badane zjawiska kryzysowe w danej sferze. W odniesieniu do sfery społecznej, nagromadzenie negatywnych zjawisk w Mieście Słupcy stwierdzono na terenie jednostek:

- Centrum,
- Jednostka 4,
- Jednostka 7.

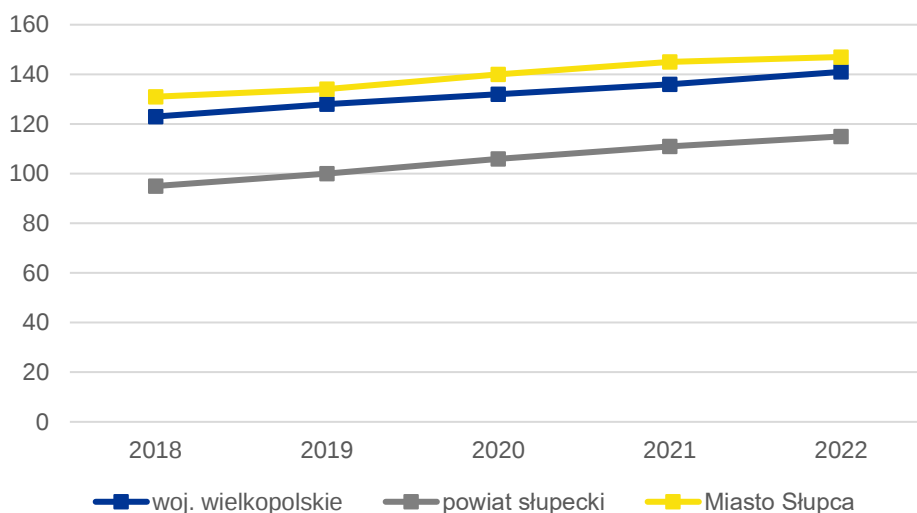
Ryc. 11 Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej

Źródło: opracowanie własne.

4.2 Sfera gospodarcza

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2022 roku na obszarze Miasta Słupcy zarejestrowanych w REGON było 1 909 podmiotów gospodarczych. Analiza obszarów działalności przedsiębiorstw na podstawie PKD wskazuje, że najwięcej podmiotów w 2022 r. prowadziło działalność w sekcji: budownictwo – 376 podmiotów oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 373 podmioty. Pozostałe sekcje wyróżniające się liczebnością na tle reszty to: przetwórstwo przemysłowe – 290, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 200 podmiotów i pozostała działalność usługowa – 158 podmiotów.

Analizując sytuację gospodarczą Miasta Słupcy obrazowaną przez wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, zwraca uwagę jego wyższą wartość od danych dla powiatu słupeckiego oraz województwa wielkopolskiego. W Słupcy w 2022 roku na 1 000 mieszkańców przypadało 147 podmiotów gospodarczych, podczas gdy w powiecie słupeckim było to 115 podmiotów, a w województwie wielkopolskim 141 podmiotów. Wyższa wartość tego wskaźnika może być interpretowana jako pozytywny sygnał dotyczący aktywności gospodarczej i potencjału rozwojowego tego miasta.

Ryc. 12 Podmioty gospodarcze wpisane do REGON na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sfera gospodarcza na terenie Miasta Słupcy zbadana została za pomocą wskaźników takich jak:

- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców,
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku na 100 mieszkańców,
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem,
- Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku na 100 mieszkańców,
- Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem,
- Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku w stosunku do podmiotów zarejestrowanych w 2022 roku.

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa pozwoliła wykazać, że najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było w jednostce 6 (43,6/100 mieszkańców). Z kolei najmniej firm zlokalizowano w jednostkach 1 (6,45/100 mieszkańców), 2 (7,61/100 mieszkańców) oraz 7 (6,61/100 mieszkańców). Średnio w całym mieście na 100 mieszkańców przypadały 8,53 podmioty gospodarcze.

Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych tylko w 2022 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców przypadało w jednostkach 6 (2,14/100 mieszkańców) oraz 5 (0,85/100 mieszkańców). Ponadto najniższe wartości wskaźnika odnotowano dla jednostek 1 (0,33), 2 (0,37), 4 (0,21) oraz 7 (0,20). Średnia wartość tego badanego wskaźnika dla Miasta wyniosła 0,39. Przeliczając ten wskaźnik w stosunku do wszystkich podmiotów gospodarczych odnotowano, że w jednostkach Centrum, 4 oraz 7 zarejestrowało się w 2022 roku najmniej podmiotów gospodarczych spośród innych

jednostek analitycznych. W Centrum było to 10 podmiotów, w jednostce 7 – 4 podmioty i w jednostce 4 – 1 podmiot. Z kolei najwięcej nowych firm w badanych roku ulokowały swoją siedzibę w jednostkach 1 i 2 – było to po 12 podmiotów gospodarczych na daną jednostkę. Średnia dla Miasta wynosiła 4,6%, co wyniosło 51 nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych.

Z punktu widzenia gospodarczego, niekorzystna sytuacja w obszarze aktywności gospodarczej wystąpiła w momencie wyrejestrowania działalności gospodarczych. Najwięcej wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców stwierdzono w jednostkach Centrum (0,59/100 mieszkańców), 2 (0,51), 5 (0,70), 6 (1,78) oraz 7 (0,50). Średnia analizowanego wskaźnika dla całego Miasta wyniosła 0,48. Przeliczając ten wskaźnik w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem najwięcej podmiotów gospodarczych wyrejestrowało się z jednostek 2 (było to 17 podmiotów), 7 (11 podmiotów) oraz 5 (5 podmiotów). Średnia wyrejestrowanych podmiotów w całym mieście w 2022 r. wyniosła 5,6%, co oznaczało wyrejestrowanie 62 firm. Najwyższą liczbą wyrejestrowanych w 2022 roku podmiotów gospodarczych w stosunku do nowo zarejestrowanych podmiotów odznaczały się jednostki 2 (wartość wskaźnika 1,38) oraz jednostka 7 (wartość wskaźnika 2,53). Taka sytuacja może sugerować trudności w prowadzeniu działalności w tych obszarach. Rosnącą aktywnością przedsiębiorców odznaczyła się natomiast jednostki 3 (wartość wskaźnika 0,57) oraz 5 i 6 (wartość wskaźnika 0,83). Średnia dla Miasta w przypadku tego wskaźnika wyniosła 1,22.

Szczegółowe dane dotyczące wszystkich jednostek analitycznych przedstawiono w tabeli na następnej stronie.

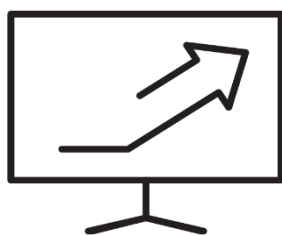
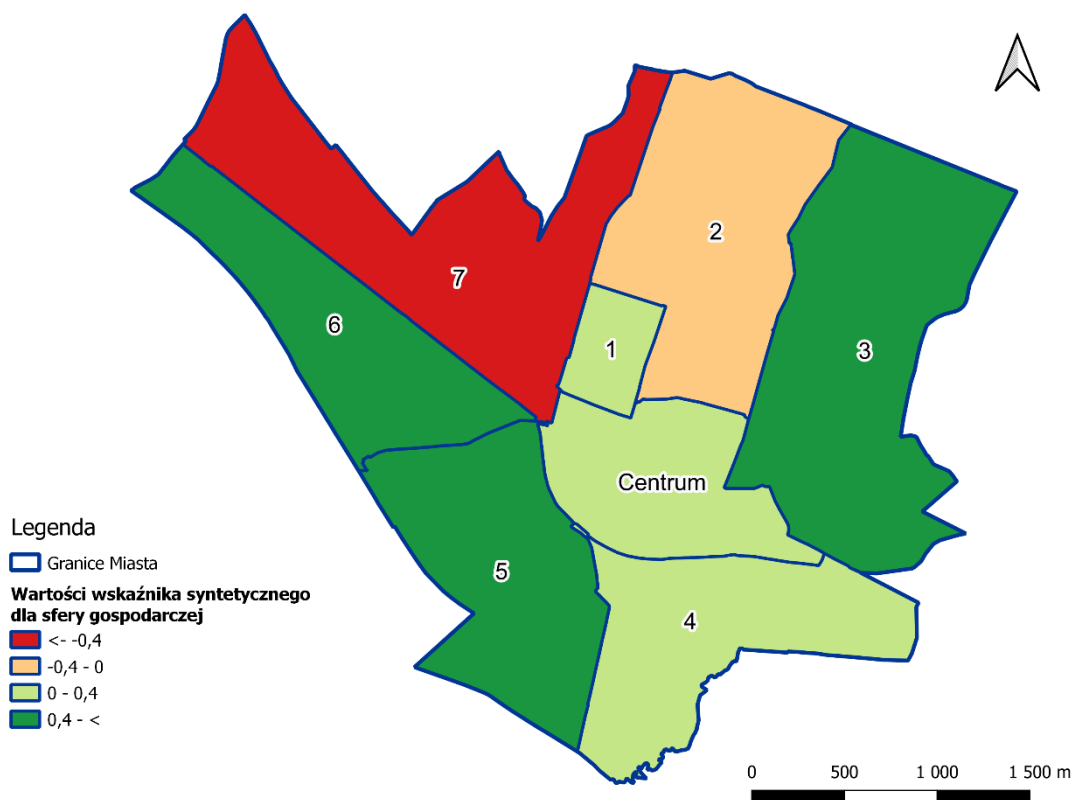

Tabela 12 Analiza wskaźnikowa sfery gospodarczej

Jednostka analityczna	AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA											
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców		Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku na 100 mieszkańców		Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku na 100 mieszkańców		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku w stosunku do podmiotów zarejestrowanych w 2022 roku	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Centrum	12,12	0,289	0,49	0,142	4,0%	-0,357	0,58	-0,201	4,7%	0,472	1,18	0,061
1	6,45	-0,167	0,33	-0,093	5,2%	0,323	0,35	0,274	5,4%	0,124	1,04	0,306
2	7,61	-0,073	0,37	-0,043	4,8%	0,109	0,51	-0,057	6,7%	-0,561	1,38	-0,299
3	11,63	0,249	0,72	0,493	6,2%	0,908	0,41	0,145	3,5%	1,134	0,57	1,140
4	11,81	0,264	0,21	-0,280	1,8%	-1,676	0,21	0,559	1,8%	2,073	1,00	0,382
5	11,11	0,207	0,85	0,692	7,6%	1,771	0,70	-0,467	6,3%	-0,385	0,83	0,681
6	43,06	2,772	2,14	2,660	5,0%	0,198	1,78	-2,707	4,1%	0,804	0,83	0,677
7	6,61	-0,154	0,20	-0,302	3,0%	-0,974	0,50	-0,039	7,5%	-1,034	2,53	-2,333
Średnia dla Miasta	8,53	0,000	0,39	0,000	4,6%	0,000	0,48	0,000	5,6%	0,000	1,22	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Słupcy.

Zgodnie z metodyką przedstawioną w rozdziale 3.1, o natężeniu negatywnych zjawisk w danej jednostce analitycznej decyduje wartość wskaźnika syntetycznego, który podsumowuje wszystkie badane zjawiska kryzysowe w danej sferze. W odniesieniu do sfery gospodarczej, nagromadzenie negatywnych zjawisk w Mieście Słupcy stwierdzono na terenie jednostek 2 i 7.

Ryc. 13 Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery gospodarczej

Źródło: opracowanie własne.

4.3 Sfera środowiskowa

W związku z postępującymi zmianami klimatycznymi spowodowanymi nieustającą presją człowieka na środowisko przyrodnicze, Zarząd Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr 3340/2021 z dnia 11 marca 2021 roku przyjął Strategię na rzecz Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040. Nawiązujący do kontekstów: europejskiego (m.in. osiągnięcie neutralności klimatycznej Europy w 2050 r.), krajowego (m.in. Polityka energetyczna Polski do 2040 r.) oraz regionalnego (m.in. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r.) dokument obejmuje zasięgiem rzeczowym obszar pięciu powiatów (grodzki – Konin, ziemskie – kolski, koniński, słupecki, turecki). W granicach wymienionych jednostek zlokalizowany jest niezwykle ważny obszar przemysłowy w regionie – konińskie zagłębie górniczo-energetyczne, którego funkcjonowanie ma znaczący wpływ na kształtowanie miejscowych warunków klimatycznych. Strategia określa następującą wizję rozwoju wielkopolski wschodniej w 2040 roku:

Wielkopolska Wschodnia 2040 liderem w zakresie rozwoju innowacyjnej, zasobooszczędnej i zeroemisyjnej gospodarki zapewniającej nowe atrakcyjne miejsca pracy oraz obszarem przyjaznym do życia

wraz z celem strategicznym i celami szczegółowymi. Za cel strategiczny uznano transformację w kierunku neutralności klimatycznej do 2040 roku. Za cele szczegółowe uznano:

1. Cel szczegółowy nr 1 – Poziom emisji gazów cieplarnianych niższy co najmniej o 55,0% w 2030 r.;
2. Cel szczegółowy nr 2 – Udział energii z odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii zwiększony co najmniej do 32,0% w 2030 r.;
3. Cel szczegółowy nr 3 – Efektywność energetyczna większa co najmniej o 32,5% w 2030 r.

Według ustawy o rewitalizacji szczególnymi zjawiskami kryzysowymi, występującymi w sferze środowiskowej są przekroczone standardy jakości środowiska oraz obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Oceny jakości powietrza na terenie województwa wykonywane są w podziale na strefy, które zostały wyznaczone w oparciu o:

- aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasta o liczbie mieszkańców powyżej lub zbliżonej do 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład wyżej wspomnianych aglomeracji i miast.

Zgodnie z powyższym, w województwie wielkopolskim strefy stanowią:

- aglomeracja poznańska,
- miasto Kalisz,
- strefa wielkopolska.

Miasto Słupca należy do strefy wielkopolskiej, dla której bada się jakość powietrza wg kryteriów dot. ochrony zdrowia ludzi oraz kryteriów dot. ochrony roślin. Kryteria ochrony zdrowia obejmują badanie następujących zanieczyszczeń: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, ołów (Pb) w pyle zawieszonym PM₁₀, arsen (As) w pyle zawieszonym PM₁₀, kadm (Cd) w pyle zawieszonym PM₁₀, nikiel (Ni) w pyle zawieszonym PM₁₀, benzo(a)piren w pyle zawieszonym PM₁₀. Z kolei ze względu na ochronę roślin bada się: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x) oraz ozon (O₃).

Pod koniec stycznia 2019 r. na terenie Miasta Słupcy w 2 punktach (na Placu Szkolnym oraz na ul. Dąbrowskiej) zamontowane zostały czujniki badające jakość powietrza. Sensory mierzą poziom stężenia pyłów: PM1, PM2.5, PM10, temperaturę, ciśnienie i wilgotność. Wraz z czujnikami, na budynku Urzędu Miasta zamontowana została tablica LED, przedstawiająca informację o aktualnym stanie jakości powietrza. Pomiary prowadzone są na bieżąco. Pomiary wykonane na początku marca 2023 roku wykazały największe poziomy stężenia pyłów PM 2,5 i PM10 w rejonach ulic: Roża, Jeziorna/al. Tysiąclecia, Warszawska oraz Placu Wolności.

W rocznej ocenie jakości powietrza, wykonanej na podstawie dostępnych informacji dla 2022 roku z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę zdrowia ludzi, klasa C (czyli wartości powyżej dopuszczalnych) w strefie wielkopolskiej dotyczyła zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem. Z kolei ze względu na ochronę roślin – nie zanotowano przekroczeń poziomów dopuszczalnych. Występowanie przekroczeń poziomu docelowego na terenie strefy podmiejskiej wynika głównie z wysokich stężeń benzo(a)pirenu w okresie zimowym, co wynika m.in. z jego emisji podczas spalania paliw stałych do celów grzewczych. Stężenia benzo(a)pirenu cechuje wyraźna zmienność sezonowa, gdzie na wszystkich stanowiskach w strefie wielkopolskiej zaobserwowano wielokrotne wzrosty stężeń w okresie sezonu grzewczego, przy znacząco wyższych wartościach niż te, które notuje się w miesiącach ciepłych. Mimo braku przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu (poza benzo(a)pirenem), należy mieć na uwadze, że na jakość powietrza wpływają również lokalne zanieczyszczenia składające się na niską emisję, spowodowaną głównie złej jakości opałem stosowanym w piecach przede wszystkim w zabudowie jednorodzinnej. Indywidualne źródła ciepła na paliwa stałe takie jak węgiel, miał czy ekogroszek, są jednymi z ważniejszych przyczyn niskiej emisji. Dodatkowo, negatywnie na jakość powietrza wpływa wzmożony ruch samochodowy oraz inne czynniki np. wypalanie traw lub pylenie podczas suszy.

Innym przykładem zjawiska kryzysowego, występującego w sferze środowiskowej, na terenie Miasta Słupcy jest azbest. Azbest stanowi występujący w przyrodzie minerał odporny na działanie mrozu, wysokich temperatur, substancji chemicznych i jest odporny na rozciąganie. Składa się on z włókien – uwodnionych krzemianów magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Wyroby azbestowe przede wszystkim wykorzystywano w budownictwie jako pokrycia dachowe, osłony elewacyjne ścian, przewody kominowe, rury wodociągowe i kanalizacyjne oraz elementy izolacyjne. Włókna azbestowe wnikają bezpośrednio do organizmu człowieka poprzez układ oddechowy, gromadzą się i zalegają w płucach. Azbest w niewielkim stopniu wchłaniany jest także przez skórę.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, azbest został zaklasyfikowany jako substancja rakotwórcza kategorii 1A. Jest to substancja szczególnie niebezpieczna, stanowiąca poważne zagrożenie zdrowia w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe.

Sfera środowiskowa na terenie Miasta Słupcy została przeanalizowana za pomocą wskaźników:

- Liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowo-cementowymi na 100 mieszkańców,
- Powierzchnia materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców,
- Liczba indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miał, ekogroszek) na 100 mieszkańców,
- Liczba stwierdzonych zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców.

Negatywne zjawiska sfery środowiskowej odnotowano we wszystkich badanych wskaźnikach. Najwięcej budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowo-cementowymi na 100 mieszkańców zlokalizowanych było w jednostkach Centrum (wartość wskaźnika 2,54), jednostce 3 (3,07), 4 (4,77), 5 (9,45), 6 (6,05) oraz 7 (3,35), przy czym średnia dla Miasta Słupcy wynosiła 2,38. Te same jednostki zmagaly się również z największą powierzchnią materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców. Najbardziej niekorzystne wartości w tym zakresie zauważono w przypadku jednostek 5 (wartość wskaźnika 1 065,08) oraz 6 (wartość wskaźnika 2 081,85), przy czym średnia dla Miasta Słupcy była znacznie niższa i wynosiła 279,73. Najmniejsze problemy dotyczące pokrycia jednostek azbestem odnotowano w przypadku jednostek 1 i 2.

Analizując wskaźnik liczby indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe, na 100 mieszkańców w różnych jednostkach analitycznych Miasta Słupcy, można zauważyć znaczące zróżnicowanie. Wśród jednostek analitycznych najwyższe wartości wskaźnika liczby indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe na 100 mieszkańców przypadały na jednostki Centrum (wartość wskaźnika 16,14), 2 (13,23), 3 (16,34), 4 (17,64), 5 (29,46) oraz 6 (23,84). Natomiast jednostki 2 (1,74) oraz 7 (9,74) prezentowały niższe wartości, co sugeruje korzystniejszą sytuację pod względem wykorzystywania innych, potencjalnie bardziej ekologicznych źródeł ciepła. Średnia dla Miasta Słupcy (11,23) wskazuje na ogólnie wysoką liczbę indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe na 100 mieszkańców, co może być istotnym czynnikiem wpływającym na jakość powietrza oraz środowisko.

Miasto Słupca prowadzi ewidencję źródeł ciepła (dane na podstawie Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków). Wnioskować z niej można, że w 2022 roku dominującym źródłem ciepła były źródła stałe – (1971 - 48,4%). Na terenie Miasta funkcjonują również 554 obiekty ogrzewane gazowo (13,6%) oraz 506 obiektów ogrzewanych energią elektryczną (12,4%). Rzadziej korzystano sieci ciepłej (360 – 8,8%) oraz OZE (191 – 4,7%) i z innych źródeł (492 – 12,1%). Gminne budynki użyteczności publicznej wykorzystują następujące źródła ciepła:

- Urząd Miasta: ciepłok miejski, OZE;
- Biblioteka Publiczna: ciepłok miejski;
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji: ciepłok miejski, OZE;
- Pływalnia: gaz, pompa ciepła, OZE;
- Muzeum Regionalne: Pellet;
- Szkoła Podstawowa Nr 1: ciepłok miejski;
- Szkoła Podstawowa Nr 3: ciepłok miejski, OZE;
- Przedszkole Nr 1: gaz;
- Przedszkole Nr 2: ciepłok miejski, OZE;
- Przedszkole Nr 4: ciepłok miejski, OZE;
- Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji: olej, OZE (ul. Zagórska), węgiel, OZE (ul. Koszucka)
- Miejski Dom Kultury: ciepłok miejski.

Kolejnym analizowanym wskaźnikiem w tej sferze była liczba stwierdzonych zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców, który pośrednio informuje o stopniu natężenia ruchu drogowego, który z kolei niesie za sobą zwiększoną emisję hałasu i spalin do atmosfery. Wartości wyższe niż średnia badanego zjawiska dla całego Miasta (1,50) odnotowano dla w czterech jednostkach. Były to Centrum (2,68), jednostka 3 (1,82), 4 (1,86) oraz 6 (23,49). Najniższymi wartościami analizowanego wskaźnika charakteryzowały się jednostki 2 (0,96) oraz 1 (1,01). Szczegółowe dane dotyczące wszystkich jednostek analitycznych przedstawia poniższa tabela.

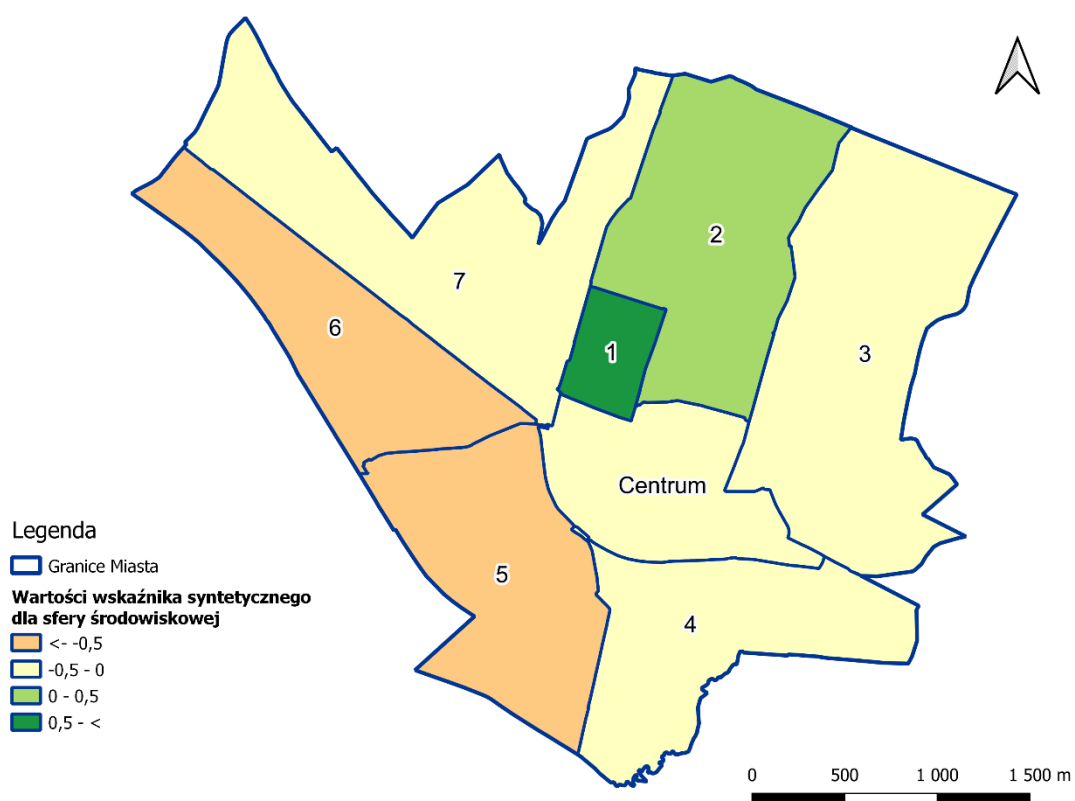
Tabela 13 Analiza wskaźnikowa sfery środowiskowej

Jednostka analityczna	POKRYCIE AZBESTEM				JAKOŚĆ POWIETRZA		NATĘŻENIE RUCHU DROGOWEGO	
	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowo-cementowymi na 100 mieszkańców		Powierzchnia materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców		Liczba indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miat, ekogroszek) na 100 mieszkańców		Liczba stwierdzonych zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Centrum	2,54	-0,052	285,73	-0,008	16,14	-0,534	2,68	-0,151
1	0,30	0,677	28,22	0,355	1,74	1,031	1,01	0,062
2	1,76	0,203	201,21	0,111	13,23	-0,217	0,96	0,069
3	3,07	-0,225	515,36	-0,333	16,34	-0,555	1,82	-0,041
4	4,77	-0,778	389,65	-0,155	17,54	-0,686	1,86	-0,046
5	9,45	-2,304	1 065,08	-1,109	29,46	-1,981	1,47	0,004
6	6,05	-1,197	2 081,85	-2,544	23,84	-1,370	23,49	-2,822
7	3,35	-0,316	392,76	-0,160	9,74	0,162	1,16	0,043
Średnia dla Miasta	2,38	0,000	279,73	0,000	11,23	0,000	1,50	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Słupcy.

Zgodnie z metodyką przedstawioną w rozdziale 3.1, o natężeniu negatywnych zjawisk w danej jednostce analitycznej decyduje wartość wskaźnika syntetycznego, który podsumowuje wszystkie badane zjawiska kryzysowe w danej sferze. W odniesieniu do sfery środowiskowej, nagromadzenie negatywnych zjawisk w Mieście Słupcy stwierdzono na terenie jednostek:

- Centrum,
- Jednostka 3,
- Jednostka 4,
- Jednostka 5,
- Jednostka 6,
- Jednostka 7,

Ryc. 14 Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery środowiskowej

Źródło: opracowanie własne.

4.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Miasto Słupca stanowi w całości jednostkę samorządu terytorialnego o statusie gminy miejskiej. Miasto jest również siedzibą powiatu słupeckiego. Charakteryzuje się ono koncentracją zabudowy z funkcjami mieszkaniowymi, usługowymi, handlowymi, przemysłowo-magazynowymi, administracyjnymi oraz społeczno-kulturowymi.

Pierwsze ślady osadnictwa w okolicach Słupcy pochodzą jeszcze z czasów przedhistorycznych. Pozostawili je, wędrujący po tych terenach, członkowie pierwotnych grup łowieckich. Z czasem, w okresie halsztackim kultury łużyckiej (750-400 p.n.e.), na wyspie Jeziora Słupeckiego zbudowano grodzisko, o potocznej nazwie „Szwedzki Kopiec”, które jest pierwszym świadectwem funkcjonowania zorganizowanej gospodarki ludzkiej w tych okolicach. W okresie lokacji Słupca mogła liczyć ok. 1000 mieszkańców, pod koniec wieku XV w. – podwoiła tę liczbę. Wiek XVII i XVIII to okres upadku gospodarczego i politycznego miasta. Liczne przemarsze wojsk szwedzkich, rekwizycje i rabunki, kontrybucje i morowe powietrze (dżuma) wyludniły Słupcę. W wieku XIX i na początku XX Słupca – dzięki temu, że przechodził przez nią główny trakt handlowy z Berlina do Warszawy i przebiegała w jej pobliżu granica zaborów – powoli odradzała się gospodarczo. W czasie I wojny światowej Niemcy urządzili w Słupcy duży obóz dla jeńców rosyjskich. W okresie II wojny światowej miasto znalazło się w tzw. Warthegau, czyli Kraju Warty, na terenie włączonym do III Rzeszy. Zostało wyzwolone 21 stycznia 1945 r.

Z dawnej zabudowy miasta zachowały się do dzisiaj resztki murów miejskich a także murowany kościół św. Wawrzyńca z XV w. oraz szesnastowieczny drewniany, kryty gontem kościół św. Leonarda. W gotyckim kościele św. Wawrzyńca na belce tęczowej można obejrzeć krucyfiks z początku XV w. oraz rzeźbę Matki Boskiej Bolesnej i chrzcielnicę z XVI w. W kościele tym w 1998 roku znaleziono najstarszy mechanizm zegarowy w Polsce. Jego miniatura jest wystawiona w Muzeum Regionalnym, w Słupcy. W mieście do dziś zachował się dawny owalnicowy układ ulic i kilka dziewiętnastowiecznych budowli, m.in. zabytkowy dom przy ulicy Kościuszki, który niegdyś był zajazdem pocztowym.

Obecnie jednak, funkcja Miasta Słupcy rozciąga się również na obszary infrastruktury sportowej, włączając w to place zabaw, które umożliwiają mieszkańcom prowadzenie aktywnego trybu życia od najmłodszych lat. Ta aktywność fizyczna, sprzyjająca zdrowiu psychofizycznemu, prowadzi do kształtowania postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców, co w efekcie zmniejsza ryzyko zachorowań na niektóre choroby cywilizacyjne.

Analizy wskaźnikowej sfery przestrzenno-funkcjonalnej dokonano z podziałem na kilka obszarów: dostępności terenów zieleni, dostępności infrastruktury publicznej, dostępności komunikacyjnej i jakości terenów publicznych. W każdym z obszarów odnotowano negatywne zjawiska. Wskaźnikami przyjętymi do analizy były:

- Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców,
- Liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp.) na 100 mieszkańców,
- Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców,
- Liczba placówek oświatowych (szkół, przedszkoli wraz z filiami) na 100 mieszkańców,
- Udział sieci wodociągowej wymagającej modernizacji/remontu/budowy/rozbudowy w stosunku do istniejącej lub oczekiwanej długości sieci,
- Liczba czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców,
- Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców,

- Liczba podmiotów działających w podsekcji 64.92.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców.

Najmniej ogólnodostępnych terenów zieleni przypadających na mieszkańca odnotowano w jednostkach Centrum (1 905,67 m²), 1 (253,14 m²), 4 (757,18 m²), 5 (407,17 m²) i 7 (2 051,92 m²). Przy czym średnia dla całego Miasta wynosiła 4 435,77 m². Z kolei najwięcej ogólnodostępnych terenów zieleni w przeliczeniu na 100 mieszkańców znajdowało się w jednostce 3 – 52 314,15 m² na 100 mieszkańców.

Na terenie jednostek 4, 5 oraz 6 nie występują ogólnodostępne place zabaw niebędące placami szkolnymi. Z kolei jednostka 3 jest najlepiej wyposażona w takie elementy infrastruktury. Średnia dla całego Miasta wyniosła 0,03 placów zabaw na 100 mieszkańców, co oznacza, że takich placów na terenie całego Miasta jest niewiele.

Ważnym składnikiem infrastruktury publicznej są także obiekty infrastruktury sportowej rozumiane jako boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp. Na terenie Miasta znajduje się 12 obiektów pełniących takie funkcje i są one zlokalizowane na terenie wszystkich jednostek z wyjątkiem 4, 5 oraz 6. Największą liczbą obiektów infrastruktury sportowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców charakteryzowała się jednostka 3 (wartość wskaźnika 1,13). Średnia badanego wskaźnika dla Miasta wynosiła 0,09.

Kolejnym wskaźnikiem z zakresu dostępności infrastruktury publicznej była liczba placówek oświatowych (szkół, przedszkoli wraz z filiami) na 100 mieszkańców. Największe wartości tego wskaźnika odnotowano w jednostkach Centrum (0,23) oraz 5 (0,13), pozostałe jednostki charakteryzowały się wartościami niższej od średniej dla Miasta, która wynosiła 0,10.

Ostatnim badanym z tego obszaru wskaźnikiem była udział sieci wodociągowej wymagającej modernizacji, remontu, budowy lub rozbudowy w stosunku do istniejącej lub oczekiwanej długości sieci. Wartości tego wskaźnika dla wszystkich badanych jednostek wykazały małe zróżnicowanie od 0,2% do 0,7%. Można zatem wyciągnąć wniosek, że sieć wodociągowa w Mieście Słupca jest stosunkowo dobrze utrzymana lub że potrzeby modernizacyjne są niewielkie w porównaniu do istniejącej infrastruktury. Jednakże wartości wskaźnika poniżej 1% mogą również wskazywać na możliwą potrzebę monitorowania i ewentualnych działań zapobiegawczych, aby uniknąć przyszłych problemów związanych z infrastrukturą wodociągową. Najwyższe wartości tego wskaźnika odnotowano w przypadku jednostek 4 (0,7%), 5 (0,7%), 6 (0,6%) oraz Centrum (0,5%), średnia dla Miasta wynosiła 0,4%.

W przypadku dostępności komunikacyjnej najgorzej kształtowała się sytuacja w jednostkach 1, 2 i 7 – wartość wskaźnika liczby czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców wyniosła kolejno 0,10, 0,07 i 0,09, a średnia dla Miasta stanowiła 0,13. Najlepiej skomunikowaną jednostką była 6 – wartość wskaźnika 1,42.

Następnym badanym w tej sferze obszarem była jakość terenów publicznych. Lokalizacja punktów sprzedaży wyrobów alkoholowych wpływa na dostępność do alkoholu, zwiększa jego spożycie, a także wpływa na odbiór danej okolicy. Pod względem dostępności do punktów sprzedaży alkoholu na tle Miasta wyróżniały się jednostki 6 (wartość wskaźnika 1,78), 3 (0,61) oraz Centrum (0,54). Średnia analizowanego wskaźnika dla Miasta wynosiła 0,31 punktu sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców.

Dodatkowe światło na stan sfery przestrzenno-funkcjonalnej w mieście rzucały wyniki wskaźnika liczby podmiotów działających w podsekcji 64.92.Z (do których należą m.in. lombardy i podmioty oferujące pożyczki poza systemem bankowym) na 100 mieszkańców. Największą dostępność punktów działających w podsekcji 64.92.Z na terenie Miasta Słupcy zewidencjonowano w trzech jednostkach tj. w Centrum (0,19), 5 (0,13) oraz 6 (1,42).

Tabela 14 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej cz. I

Jednostka analityczna	DOSTĘPNOŚĆ TERENÓW ZIELENI		DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ							
	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców		Liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp.) na 100 mieszkańców		Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców		Liczba placówek oświatowych (szkół, przedszkoli wraz z filiami) na 100 mieszkańców		Udział sieci wodociągowej wymagającej modernizacji/remontu/budowy/rozbudowy w stosunku do istniejącej lub oczekiwanej długości sieci	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Centrum	1 905,67	-0,147	0,05	-0,121	0,03	0,029	0,23	1,614	0,5%	-0,256
1	253,14	-0,244	0,01	-0,231	0,01	-0,278	0,09	-0,106	0,3%	1,014
2	6 336,31	0,111	0,08	-0,030	0,04	0,071	0,07	-0,337	0,3%	1,086
3	52 314,15	2,790	1,13	2,782	0,27	2,742	0,00	-1,283	0,4%	0,187
4	757,18	-0,214	0,00	-0,250	0,00	-0,360	0,00	-1,283	0,6%	-0,804
5	407,17	-0,235	0,00	-0,250	0,00	-0,360	0,13	0,381	0,7%	-1,191
6	5 516,01	0,063	0,00	-0,250	0,00	-0,360	0,00	-1,283	0,7%	-1,365
7	2 051,92	-0,139	0,11	0,051	0,02	-0,100	0,07	-0,427	0,2%	1,329
Średnia dla Miasta	4 435,77	0,000	0,09	0,000	0,03	0,000	0,10	0,000	0,4%	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Słupcy.

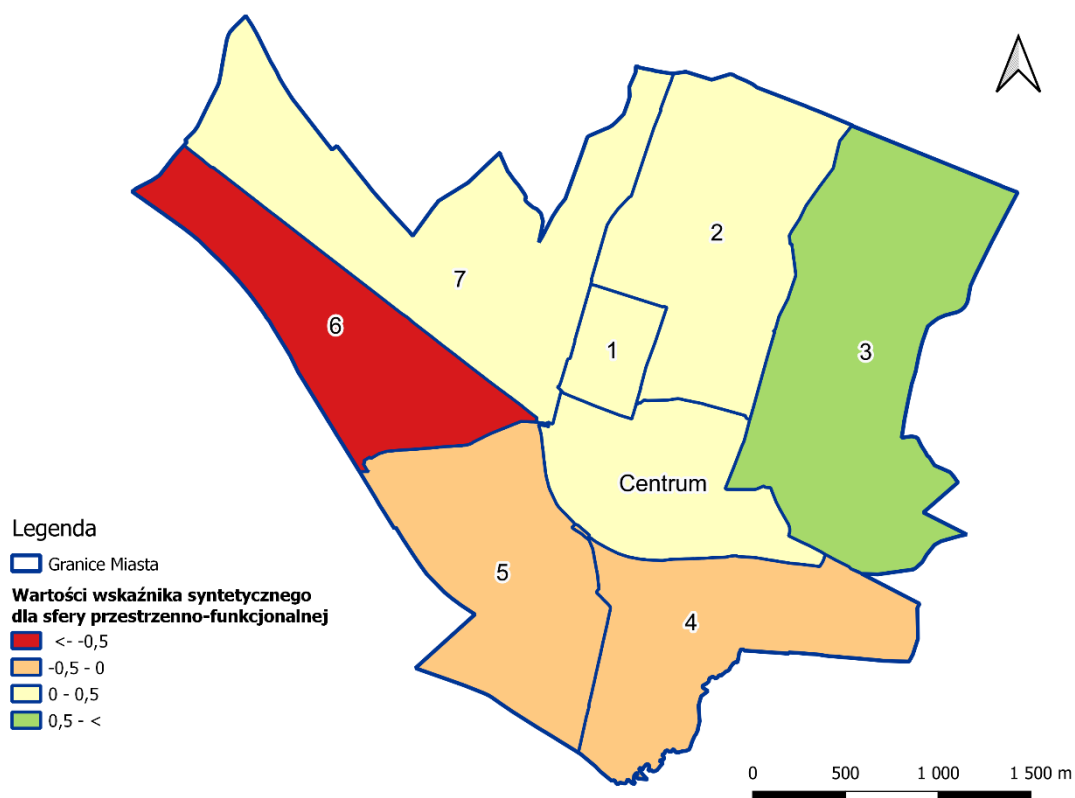
Tabela 15 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej cz. II

Jednostka analityczna	DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA		JAKOŚĆ TERENÓW PUBLICZNYCH			
	Liczba czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców		Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców		Liczba podmiotów działających w podsekcji 64.92.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Centrum	0,14	0,025	0,54	-0,431	0,19	-0,177
1	0,10	-0,068	0,28	0,060	0,09	0,049
2	0,07	-0,121	0,24	0,119	0,07	0,073
3	0,41	0,589	0,61	-0,560	0,10	0,012
4	0,26	0,279	0,16	0,277	0,00	0,231
5	0,26	0,273	0,13	0,328	0,13	-0,047
6	1,42	2,734	1,78	-2,696	1,42	-2,811
7	0,09	-0,089	0,21	0,178	0,09	0,040
Średnia dla Miasta	0,13	0,000	0,31	0,000	0,11	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Słupcy.

Zgodnie z metodyką przedstawioną w rozdziale 3.1, o natężeniu negatywnych zjawisk w danej jednostce analitycznej decyduje wartość wskaźnika syntetycznego, który podsumowuje wszystkie badane zjawiska kryzysowe w danej sferze. W odniesieniu do sfery przestrzenno-funkcjonalnej, nagromadzenie negatywnych zjawisk w Mieście Słupcy stwierdzono na terenie jednostek:

- Jednostka 4,
- Jednostka 5,
- Jednostka 6.

Ryc. 15 Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Źródło: opracowanie własne.

4.5 Sfera techniczna

Zdegradowane, a niekiedy także zdewastowane obiekty szpecą przestrzeń, niszcząc ład przestrzenny i walory estetyczne. Tereny, na których stan techniczny obiektów określa się jako zły lub bardzo zły często stają się nieatrakcyjne dla mieszkańców i przestają być użytkowane, co sprawia, że pogłębia się degradacja tego terenu. Zwiększa to tendencję do łamania norm społecznych oraz sprzyja wzrostowi przestępczości⁸.

Przestrzeń, w której realizowane są usługi z zakresu oświaty (budynki szkoły, przedszkoli), ochrony zdrowia (ośrodki zdrowia, przychodnie), działań władz samorządowych (budynki urzędów, placówek) itp. w dużym stopniu oddziałuje na poziom ogólnego zadowolenia mieszkańców z realizacji tych usług, co w sposób bezpośredni wiąże się z nastrojami i emocjami pojawiającymi się w sferze społecznej. Do obiektów przestrzeni publicznej należą także budynki komunalne. Pojęcie to rozumiane jako ogół lokali należących do gminy, służących realizacji zadań własnych gminy. Budynek w dobrym stanie technicznym oprócz ogólnego dobrego stanu zewnętrznego powinien charakteryzować się również dobrą efektywnością energetyczną, a także brakiem barier architektonicznych.

Według *ustawy o rewitalizacji* negatywnymi zjawiskami technicznymi, które należy przeanalizować są w szczególności: stan degradacji technicznej obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Sfera techniczna na terenie Miasta Słupcy została przeanalizowana w trzech obszarach: stan techniczny przestrzeni publicznej, efektywność energetyczna, zapewnienie dostępności, na podstawie wskaźników przedstawiających:

- Odsetek obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych,
- Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców,
- Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie obiektów zabytkowych,
- Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków na 100 mieszkańców,
- Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych,
- Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców,
- Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) na 100 mieszkańców.

⁸ Teoria rozbitych okien (teoria rozbitej szyby): G. Kelling, C. Coles, 1982, *Fixing Broken Windows: Restoring Order and Reducing Crime in Our Communities*.

Pierwszym analizowanym wskaźnikiem w tej sferze był odsetek obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych. Najbardziej niekorzystne wartości tego wskaźnika odnotowano w jednostce Centrum (95,0%), 3 (83,3%) i 7 (88,9%), co sugeruje pilną potrzebę inwestycji w infrastrukturę komunalną w tych obszarach. Natomiast jednostki 5 i 6 wykazały odsetek równy 0,0%, co wskazuje na stosunkowo dobrze utrzymaną infrastrukturę komunalną w tych obszarach.

Kolejnym wskaźnikiem ze sfery technicznej była liczba obiektów komunalnych wymagających remontów przypadających na 100 mieszkańców. W dwóch jednostkach nie występowały obiekty komunalne wymagające remontów – były to jednostka 5 i 6. Najwyższe wartości badanego wskaźnika otrzymano dla jednostek Centrum (2,49), 3 (1,02) oraz 4 (1,26). Średni wynik analizowanego wskaźnika dla Miasta wynosił 0,80 obiektów komunalnych wymagających remontów przypadających na 100 mieszkańców.

Analiza liczby obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym, wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków, w ogólnej liczbie obiektów zabytkowych, dostarczyła istotnych informacji na temat stanu dziedzictwa kulturowego w poszczególnych obszarach Miasta. Najwyższy odsetek obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym odnotowano w jednostce 4 (100,0%), co wskazuje na pilną potrzebę interwencji i ochrony zabytków na tym obszarze. Podobnie wysoki odsetek występował w jednostce 1 (83,3%), Centrum (64,8%) oraz 5 (63,5%). Natomiast jednostki 2, 6 i 7 wykazały odsetek równy 0,0%, co oznacza, że zlokalizowane tam obiekty zabytkowe są w lepszym stanie technicznym lub że ewentualne obiekty w złym stanie nie zostały jeszcze wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków. Średnia dla Miasta w tym przypadku wyniosła 60,9%. Wskaźnik ten przeanalizowano także w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wskaźnik ten najwyższe wartości osiągnął w przypadku jednostki Centrum – wartość 2,37, jednostki 4 (1,82), 5 (1,04) oraz 3 (0,61). Wartości wskaźnika dla jednostek 1, 2, 6 i 7 są znacznie niższe niż średnia dla Miasta wynosząca 0,54.

Badając obszar efektywności energetycznej, zauważono, że na terenie Miasta Słupcy odnotowano łącznie 96 obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji. Analizując wskaźnik liczby obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych zaobserwowano, że najwięcej takich obiektów przypada na jednostki Centrum (78,6%), 3 (83,3%) oraz 7 (88,9%). Przeliczając liczbę tych obiektów na 100 mieszkańców, najbardziej nacechowane negatywnie wskaźniki dotyczyły jednostek: Centrum (2,06), 2 (0,84), 3 (1,02) oraz 4 (1,26). Średnia wartość analizowanego wskaźnika dla Miasta wynosiła 0,74, co oznacza, że szczególnie w jednostce Centrum zauważa się pilne potrzeby związane z termomodernizacją zlokalizowanych tam obiektów komunalnych. Wartości poniżej średniej odnotowano w przypadku jednostek 1 i 7, natomiast w jednostkach 5 i 6 obiekty wymagające działań termomodernizacyjnych nie występowały w ogóle.

Na terenie Miasta występują obiekty komunalne niedostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, których łączna liczba na terenie Słupcy wynosi 152. Wyliczając wskaźnik dla takich obiektów, przyjmując ich liczbę w stosunku do 100 mieszkańców, otrzymuje się obszary negatywnie nacechowane. Najwyższą wartość odnotowano w jednostkach Centrum (2,62), 2 (1,44), 3 (1,23) oraz 4 (2,84). Średnia wartość analizowanego wskaźnika dla Miasta wynosiła 1,17, dlatego warto zwrócić uwagę, iż w przypadku jednostki Centrum i 4 wartości wskaźników mocno odbiegały od średniej. Dla pozostałych jednostek odnotowano pozytywne wartości badanego wskaźnika – zwraca się uwagę, że w przypadku jednostek 5 i 6 nie ma zlokalizowanych obiektów komunalnych wymagających

termomodernizacji oraz obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w poniższych tabelach.

Tabela 16 Analiza sfery technicznej cz. I

Jednostka analityczna	STAN TECHNICZNY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ							
	Odsetek obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych		Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców		Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie obiektów zabytkowych		Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Centrum	95,0%	-0,643	2,49	-2,146	64,8%	-0,095	2,37	-2,056
1	21,9%	1,125	0,11	0,877	83,3%	-0,538	0,07	0,529
2	53,6%	0,358	0,77	0,042	0,0%	1,459	0,00	0,608
3	83,3%	-0,361	1,02	-0,280	33,3%	0,660	0,61	-0,082
4	44,4%	0,580	1,26	-0,585	100,0%	-0,938	1,82	-1,435
5	0,0%	1,655	0,00	1,021	63,5%	-0,063	1,04	-0,564
6	0,0%	1,655	0,00	1,021	0,0%	1,459	0,00	0,608
7	88,9%	-0,495	0,54	0,340	0,0%	1,459	0,00	0,608
Średnia dla Miasta	68,4%	0,000	0,80	0,000	60,9%	0,000	0,54	0,000

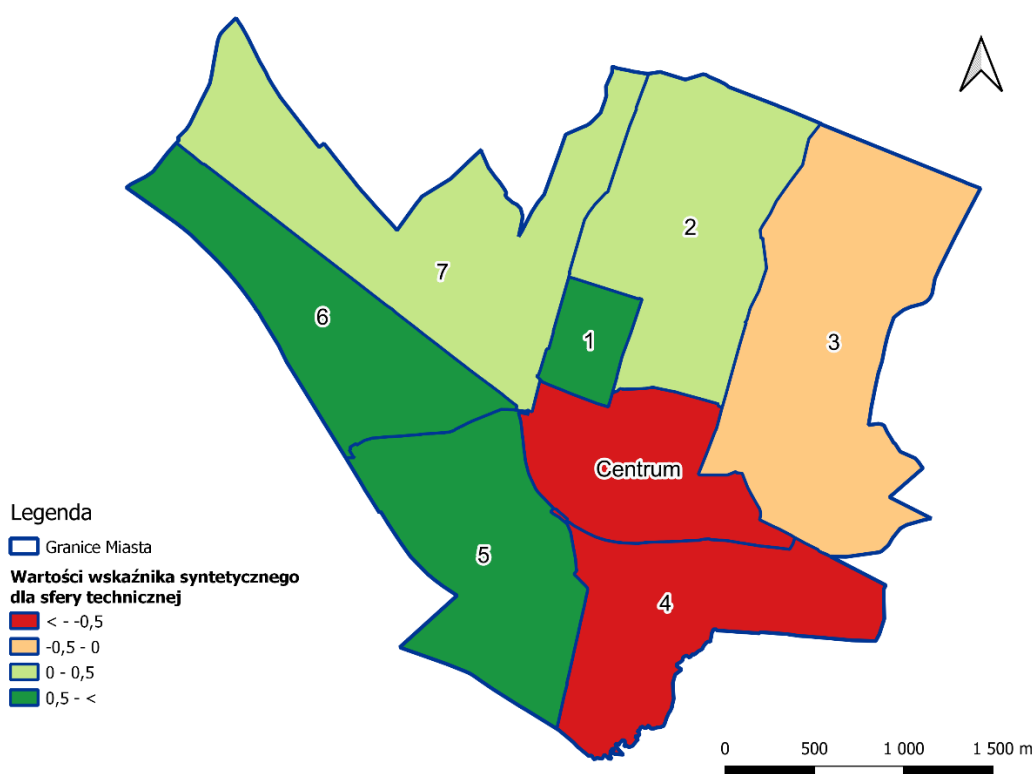
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Słupcy.

Tabela 17 Analiza sfery technicznej cz. II

Jednostka analityczna	EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA				ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI	
	Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych		Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców		Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Centrum	78,6%	-0,397	2,06	-1,942	2,62	-1,408
1	13,7%	1,272	0,07	0,986	0,52	0,638
2	58,8%	0,113	0,84	-0,151	1,44	-0,255
3	83,3%	-0,519	1,02	-0,414	1,23	-0,052
4	44,4%	0,481	1,26	-0,768	2,84	-1,622
5	0,0%	1,624	0,00	1,091	0,00	1,141
6	0,0%	1,624	0,00	1,091	0,00	1,141
7	88,9%	-0,662	0,54	0,303	0,60	0,555
Średnia dla Miasta	63,2%	0,000	0,74	0,000	1,17	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Słupcy.

Zgodnie z metodyką przedstawioną w rozdziale 3.1, o natężeniu negatywnych zjawisk w danej jednostce analitycznej decyduje wartość wskaźnika syntetycznego, który podsumowuje wszystkie badane zjawiska kryzysowe w danej sferze. W odniesieniu do sfery technicznej, nagromadzenie negatywnych zjawisk w Mieście Słupcy stwierdzono na terenie jednostek: Centrum, 3 i 4.

Ryc. 16 Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery technicznej

Źródło: opracowanie własne.

5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Zgodnie z przyjętą metodyką, do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie te jednostki analityczne, dla których wartość wskaźnika syntetycznego natężenia zjawisk kryzysowych jest ujemna (mniejsza od 0) w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej z 4 sfer wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt 1-4 ustawy o rewitalizacji.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Natężenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej zdiagnozowano w następujących jednostkach analitycznych na terenie Miasta Słupcy: **Centrum, jednostce 4 oraz 7**. Jednostki te wykazały negatywne wartości także w innych z pozostałych sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Oznacza to, że wszystkie wspomniane powyżej jednostki: **Centrum, 4 i 7** spełniają przesłanki, aby stanowić wyznaczony przy pomocy analizy wskaźnikowej obszar zdegradowany na terenie Miasta Słupcy.

W poniższej tabeli przedstawiono w sposób zbiorczy wyniki analizy wskaźnikowej sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego dla wszystkich badanych jednostek analitycznych.

Tabela 18 Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego - zestawienie zbiorcze

Lp.	Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna
1	Centrum	-0,475	0,068	-0,186	0,067	-1,241
2	1	0,098	0,128	0,531	0,025	0,698
3	2	0,206	-0,154	0,042	0,121	0,311
4	3	0,609	0,678	-0,289	0,907	-0,150
5	4	-0,194	0,220	-0,416	-0,266	-0,612
6	5	0,181	0,416	-1,347	-0,138	0,844
7	6	0,089	0,734	-1,983	-0,746	1,228
8	7	-0,006	-0,806	-0,067	0,105	0,301

Źródło: opracowanie własne.

Z kolei poniżej przedstawione zostały wyniki analizy sfery społecznej jednostki analitycznej obszaru zdegradowanego ze wskazaniem liczby pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych, a także dotyczących ich danych powierzchniowych i ludnościowych.

Tabela 19 Jednostki analityczne zaliczone do obszaru zdegradowanego na terenie Miasta Słupcy

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Liczba pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych	Liczba ludności w jednostce analitycznej (os.)	Udział wśród całkowitej ludności Gminy (%)	Powierzchnia jednostki analitycznej (km ²)	Udział w całkowitej powierzchni Gminy (%)
Jednostki zaliczone do obszaru zdegradowanego						
Centrum	-0,475	2	2 094	16,2%	0,9	8,8%
4	-0,194	3	380	2,9%	1,2	11,8%
7	-0,006	2	2 238	17,3%	1,9	18,2%
Pozostałe jednostki analityczne						
6	0,089	2	70	0,5%	1,2	11,3%
1	0,098	0	3 526	27,3%	0,3	2,5%
5	0,181	2	768	5,9%	1,3	12,8%
2	0,206	1	3 375	26,1%	1,5	14,6%
3	0,609	2	488	3,8%	2,1	20,0%
SUMA			12 938	100,0%	10,3	100,0%

Źródło: opracowanie własne.

W tak przyjętej analizie, obszar zdegradowany tworzą 3 jednostki analityczne, których łączna powierzchnia wynosi 4,0 km², co stanowi 38,8% powierzchni Miasta Słupcy, a zamieszkiwany jest przez 4 712 osób, które odpowiadają 36,4% ogółu mieszkańców Miasta Słupcy.

6. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Z ustawy o rewitalizacji wynika, że aby dany obszar gminy mógł zostać uznany za obszar rewitalizacji konieczne jest, aby występowała na nim koncentracja negatywnych zjawisk oraz aby był on istotny dla rozwoju lokalnego całej gminy.

Wyznaczając obszar rewitalizacji na terenie Miasta Słupcy kierowano się również zasadą nieprzekraczalności ustawowych wartości 20% powierzchni gminy oraz 30% liczby mieszkańców. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Zgodnie z przeprowadzoną analizą wskaźnikową **jako obszar rewitalizacji przyjęto jednostkę analityczną Centrum**. Wyboru jednostki dokonano na podstawie łącznego spełnienia kryteriów takich jak:

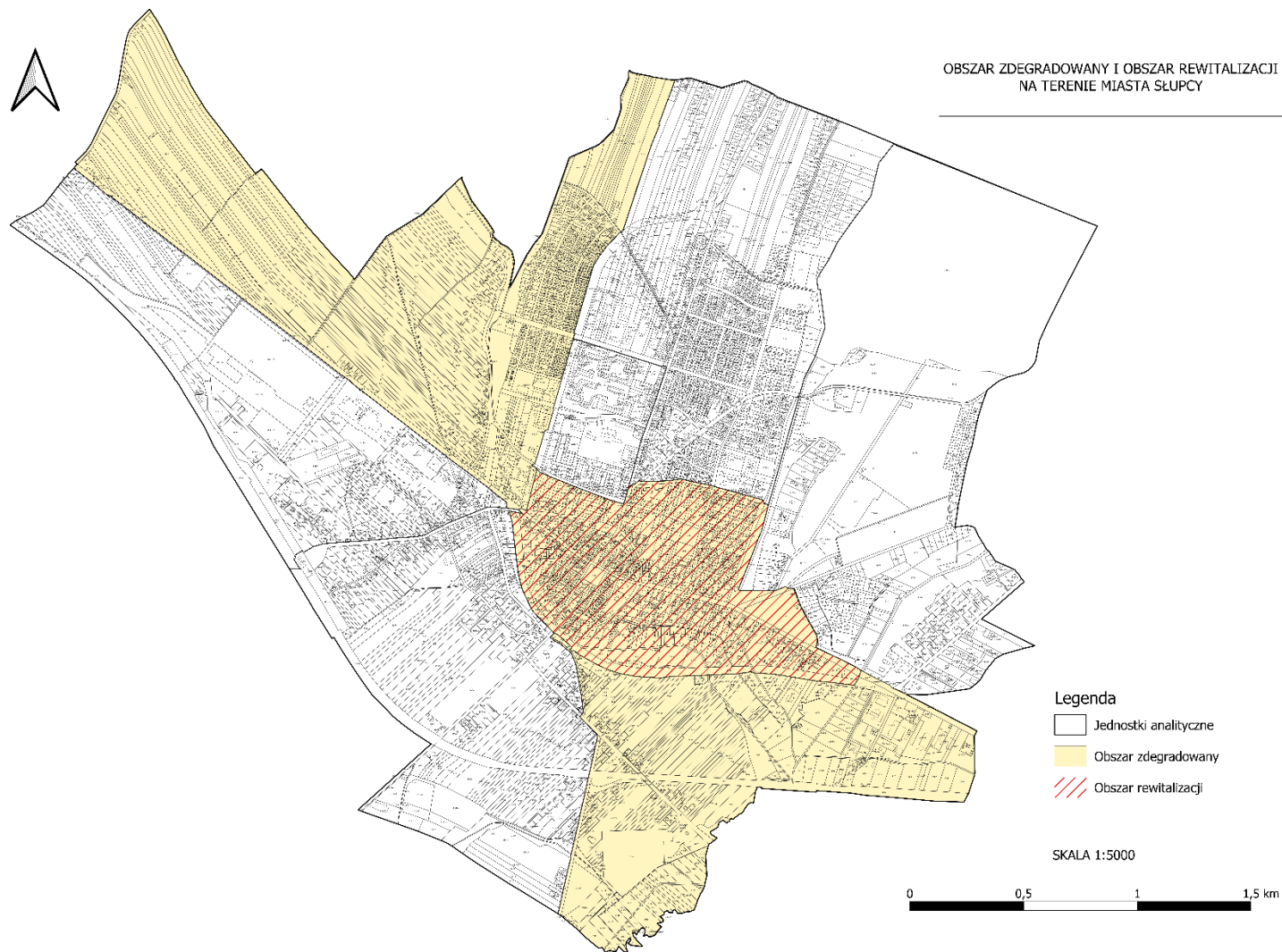
- Jednostka jest istotna z punktu rozwoju lokalnego,
- Zachodzi na niej najwyższa koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej,
- Jednostka zamieszkiwana jest przez znaczną część populacji Miasta,
- W jednostce stwierdzono współwystępowanie zjawisk kryzysowych przynajmniej w dwóch pozostałych sferach.

Centrum – jest to jednostka znajdująca się w środkowej części Miasta Słupcy, której powierzchnia wynosi 0,9 km², co daje 8,8% powierzchni całego Miasta. Jednostkę tę zamieszkują 2 094 osoby, których udział w strukturze populacji Słupcy wynosi 16,2%. Jednostka ta pełni rolę zaspokajającej potrzeby mieszkańców również z obszarów ją otaczających jak i z terenu całego Miasta. Zachodzi na niej najwyższa koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej. Ponadto stwierdzono występowanie na jej obszarze negatywnych zjawisk dwóch z pozostałych sfer: środowiskowej oraz technicznej.

Na terenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji znajdują się m.in.: Urząd Miasta w Słupcy, Starostwo Powiatowe, szkoły podstawowe, miejskie przedszkola, Dworzec PKP, Rynek, Miejski Dom Kultury, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Stadion Leśny, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, placówki pocztowe, Pływalnia, a także inne usługi służące społeczności lokalnej i osobom spoza Miasta.

Wyznaczony obszar rewitalizacji wpisuje się w ustawowe ramy wyznaczania takich obszarów. Obejmuje on 16,2% mieszkańców Miasta oraz 8,8% jego powierzchni, co umożliwi koncentrację terytorialną działań rewitalizacyjnych.

Obszar zdegradowany wraz z obszarem rewitalizacji prezentuje mapa sporządzona zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy o rewitalizacji, stanowiąca załącznik nr 1 do uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Uproszczoną mapę zamieszczono poniżej.

Ryc. 17 Uproszczona mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Mieście Słupcy

Źródło: opracowanie własne.

SPIS RYSUNKÓW

Ryc. 1 Położenie Miasta Słupcy na tle województwa wielkopolskiego	4
Ryc. 2 Miasto Słupca na tle gmin sąsiadujących.....	5
Ryc. 3 Formy ochrony przyrody na terenie w sąsiedztwie Miasta Słupcy	7
Ryc. 4 Zmiany liczby ludności w Mieście Słupcy w latach 2012-2022	9
Ryc. 5 Zasięgi Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego w Mieście Słupcy	10
Ryc. 6 Podział Miasta Słupcy na jednostki analityczne	17
Ryc. 7 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	25
Ryc. 8 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Mieście Słupcy na tle powiatu i województwa.....	29
Ryc. 9 Struktura ludności w Mieście Słupca w latach 2018-2022.....	38
Ryc. 11 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców	42
Ryc. 12 Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej	44
Ryc. 13 Podmioty gospodarcze wpisane do REGON na 1000 mieszkańców	45
Ryc. 14 Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery gospodarczej.....	48
Ryc. 15 Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery środowiskowej	53
Ryc. 16 Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej	58
Ryc. 17 Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery technicznej.....	62
Ryc. 18 Uproszczona mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Mieście Słupcy	66

SPIS TABEL

Tabela 1 Zmiany liczby ludności w powiecie słupeckim w latach 2018-2022	8
Tabela 2 Wykaz ulic wchodzących w skład jednostki analitycznych wyznaczonych na terenie Miasta Słupcy.....	15
Tabela 3 Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Miasta Słupcy	16
Tabela 4 Wskaźniki wykorzystane do zdiagnozowania zjawisk kryzysowych	19
Tabela 5 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze bezrobocia.....	27
Tabela 6 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze ubóstwa	31
Tabela 7 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze alkoholizmu	33
Tabela 8 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze przestępczości	35
Tabela 9 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze osób ze szczególnymi potrzebami.....	37
Tabela 10 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze kapitału społecznego.....	40
Tabela 11 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze poziomu uczestnictwa w życiu publicznym	43
Tabela 12 Analiza wskaźnikowa sfery gospodarczej	47
Tabela 13 Analiza wskaźnikowa sfery środowiskowej.....	52
Tabela 14 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej cz. I.....	56
Tabela 15 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej cz. II.....	57
Tabela 16 Analiza sfery technicznej cz. I	61
Tabela 17 Analiza sfery technicznej cz. II	62
Tabela 18 Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego - zestawienie zbiorcze	63
Tabela 19 Jednostki analityczne zaliczone do obszaru zdegradowanego na terenie Miasta Słupcy	64